

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

İRFAN DURMUŞ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2014/4153
Karar Tarihi : 11/5/2017

Başkan : Burhan ÜSTÜN
Üyeler : Hicabi DURSUN
Kadir ÖZKAYA
Rıdvan GÜLEÇ
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Raportör : Nahit GEZGİN
Başvurucular : 1. İrfan DURMUŞ
2. Kadriye DURMUŞ
3. Muhammet DURMUŞ
Vekili : Av. Ali DİNSEVER

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, bir hükümlünün ceza infaz kurumunda çıkan yangında yanarak yaralanması sonrasında tedavisindeki yetersizlikler ve ihmalkârlıklar sonucu yaşamını yitirmesi ve bu olayla ilgili olarak etkili bir ceza soruşturması yürütülmemesi nedenleriyle yaşama hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 26/3/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü sunmuştur.
7. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde ilgili olaylar özetle şöyledir:

9. Başvurucular, Tarsus'ta yaşamaktadırlar. Başvuruculardan Muhammet Durmuş ve Kadriye Durmuş'un oğulları, diğer başvuru İrfan Durmuş'un ise kardeşi olan 1989 doğumlu Hakan Durmuş (H.D.), olay tarihinden önce farklı sağlık kuruluşları tarafından kronik psikotik bozukluk tanısı konulmuş bir kişidir.

10. H.D. olay tarihinde çeşitli suçlardan aldığı kesinleşmiş mahkûmiyetler nedeniyle Aydın E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu) hükümlü olarak tutulmaktadır.

11. H.D., Eskişehir Askerî Mahkemesinin hakkında yürüttüğü yargılama sonucunda verdiği koruma ve tedavi altına alınmasına ilişkin kararın yerine getirilmesi için 25/5/2011 tarihinde tutulmaya başlandığı bu Kurumdan 30/07/2012 tarihinde Manisa Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesine (Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi) gönderilmiştir.

12. Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinin de psikotik bozukluk tanısı koyduğu H.D. sosyal şifa bulduğu ve toplum açısından tehlikeli olma durumunun ortadan kalktığı gerekçesiyle aynı Hastane tarafından tıbbi kontrol ve takip şartıyla taburcu edilerek diğer cezalarını çekmek üzere 9/8/2012 tarihinde Ceza İnfaz Kurumuna yeniden teslim edilmiştir.

13. H.D. teslim edildikten sonra Ceza İnfaz Kurumundaki tek kişilik bir odaya kendi isteğiyle -Ceza İnfaz Kurumu görevlilerin beyanlarına göre- alınmış, tutulmaya devam ettiği bu odada 11/8/2012 gününü 12/8/2012 gününe bağlayan gece saat 02.00 sıralarında yangın çıkmıştır. H.D., odadan kısmen yanmış bir şekilde infaz koruma görevlilerince çıkartılarak görevlilerin ilk müdahalelerinin ardından olay yerine gelen 112 Acil Servis ekibi tarafından Aydın Devlet Hastanesine (Devlet Hastanesi) götürülmüştür.

14. Olaydan hemen sonra Ceza İnfaz Kurumu görevlilerince olaya ilişkin bir tutanak düzenlenmiş ve olay yerinin fotoğrafları çekilmiştir. Söz konusu tutanağın ilgili bölümü şöyledir:

"...Hakan Durmuş, 11.08.2012 günü saat 02.00 sıralarında bulunduğu oda kapısının önüne yığıldığı yatak, elbise, battaniye gibi eşyalarla kendisini yakmaya çalışmış ve kendisine müdahale edilmesini önlemek için oda kapısının kilit kısmına kemerle düğüm atmasına rağmen odaya yangın tüpüyle müdahale edilip yanan malzemeler söndürülerek kendisi oda dışına alınıp hemen acil 112 servisi çağrılarak Aydın Devlet Hastanesine sevki yapılmıştır."

15. H.D., sağlık durumunun ciddi olması ve Devlet Hastanesinde yanık tedavisi ünitesinin bulunmaması nedeniyle yanık tedavi ünitesi/merkezi bulunan farklı şehir ve bölgelerdeki devlet veya üniversite hastanelerine nakledilmeye çalışılmış ise de görüşülen hastaneler tarafından yer yokluğu gerekçesiyle her defasında kabul edilmemiştir.

16. 15/8/2012 günü Adana'daki bir özel hastane tarafından kabul edilmesi üzerine H.D.nin nakli için gerekli hazırlıklara başlanmış ancak durumunun ciddiyeti nedeniyle naklin uçak ambulansla yapılmasının gerekmesi ve bu hastanede uçak ambulansın inişi için uygun bir fiziksel ortamın bulunmaması yüzünden bu nakil işlemi de gerçekleştirilememiştir.

17. H.D., daha önce sorulup da nakledilmeye çalışılmasına rağmen diğer hastaneler gibi yer yokluğu gerekçesiyle kabul edilmediği İzmir Bozyaka Eğitim ve

Araştırma Hastanesine (Eğitim ve Araştırma Hastanesi) -bu Hastanede yatan başka bir hastanın yaşamını yitirmesi sonucu yer sağlandığının aynı gün (15/8/2012) Hastane tarafından bildirilmesi üzerine- bir uçak ambulansla nakledilmiştir. H.D. takip ve tedavisinin devam edildiği bu Hastanede 20/8/2012 tarihinde yaşamını yitirmiştir.

18. Devlet Hastanesi Cerrahi Yoğun Bakım Ünitesinin düzenlediği epikrizin ilgili bölümü şöyledir:

"...

FİZİK MUAYENE

- ... Tüm vücutta yaklaşık %70 ikinci derece yanık mevcut. ...

KLİNİK İZLEM

11/08/2012 saat 02.45 hastaya tedavisi düzenlendi. ... 112 acil servise hastanın ileri bir yanık merkezine nakli için istemde bulunuldu.

11/08/2012 Genel durumu kötü. Hasta ile kooere kurulamıyor. Ajite. ... Yanık merkezleri ile görüşülüyor. Dr. F... K... ile görüşüldü. ... İzmir Bozyaka Devlet Hastanesi yanık merkezi Prof. Dr. M... Y... ile görüşüldü. En erken 20 gün sonra açılacağı söylendi.

12/08/2012 saat 10:00 Genel durumu kötü. ... 112 ile tekrar irtibat kuruldu. Yanık merkezlerinden yer arıyor. Durumundan SABİM'e [Sağlık Bakanlığı İletişim Merkezi] bilgi verildi. ... 13/08/2012 Genel durumu kötü. ... 112 ile irtibata geçildi. Yanık merkezlerinden yer arıyor.

14/08/2012 Genel durumu orta. ...**GATA, DİCLE, İzmir Devlet Hastanesi 112 aracılığı ile kabul etmiyor.** Bozyaka, İzmir Atatürk, Adnan Menderes Ünv. ile bizzat görüşüldü. Yerleri olmadığı için hastayı kabul etmiyorlar.

...

... Adana Özel ... hastanesi ile görüşüldü. Hastanın nakli için hava ambulans sistemine başvuruldu. (...) "

19. Eğitim ve Araştırma Hastanesi görevlilerince ölüm olayının bildirilmesi üzerine aynı gün İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından soruşturma açılmış ve nöbetçi Cumhuriyet Savcısı tarafından bir adli tıp uzmanının da hazır bulunduğu ölü muayene işlemi gerçekleştirilmiştir.

20. Cumhuriyet Savcısı tarafından gerçekleştirilen bu ölü muayene işlemi sırasında, olaydan haberdar edilmesi üzerine ölümün gerçekleşmesinden önce Tarsus'tan Aydın'a gelen başvuru İrfan Durmuş da hazır bulunmuş ve kimlik tanığı sıfatıyla beyanı alınmıştır. Söz konusu ifadenin ilgili bölümleri şöyledir:

" Ben olayın nasıl olduğunu bilmiyorum. ... Kaldığı koğuştta M... isimli bir hükümlü ile kavga etmiş. Kavgaya diğer mahkumlarda karışıp kardeşimi dövmüşlerdi. Bu olay sebebiyle kardeşimi çocukların kaldığı çocuk koğuşuna göndermişler. Çocuk koğuşundayken yangın olayı olmuş, daha sonra kardeşimi Aydın Devlet Hastanesine kaldırdılar. Burada 3 gün kaldıktan sonra durumu ağır olduğu için İzmir Bozyaka Devlet Hastanesine sevk ettiler. ... Kardeşimin cezaevinde yanması olayı ile ilgili ben daha sonra Aydın Cumhuriyet Başsavcılığına ifade vermek için gideceğim dedi."

21. Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından gerçekleştirilen ölü muayenesi sonrasında kesin ölüm sebebinin belirlenebilmesi için ceset sistematik otopsi işlemi yapılmak üzere İzmir Adli Tıp Grup Başkanlığına (Adli Tıp Kurumu) gönderilmiş; bu Kurum tarafından raporun düzenlenmesinin beklendiği 27/8/2012 tarihinde ise soruşturma dosyası, yetkisizlik kararı verilerek Aydın Cumhuriyet Başsavcılığına (Cumhuriyet Başsavcılığı) gönderilmiştir.

22. Adli Tıp Kurumunun 10/10/2012 tarihinde düzenlediği ve Cumhuriyet Başsavcılığına gönderdiği otopsi raporunun sonuç bölümünün ilgili kısımları şöyledir:

"Yanık nedeni ile tedavi gördüğü hastanede 20.08.2012 tarihinde öldüğü bildirilen ... HAKAN DURMUŞ'un cesedine 20.08.2012 tarihinde, Adli Tıp Kurumu İzmir Grup Başkanlığı Morg İhtisas Dairesi'nce yapılan otopsiden ve tetkiklerden elde edilerek yukarıya kaydedilen bilgi ve bulgular dikkate alındığında;

1. Kimya İhtisas Dairesi'nin raporuna göre; iç organlarda yapılan sistematik toksikolojik analiz sonucunda, aranan maddelerin bulunmadığı, kanda; alkol(etil-metil) bulunmadığı, kan ve safrada; uyutucu-uyuşturucu maddelerin arandığını elde edilen bulgulara göre kanda ;"paracetamol" , "tramadol" ve "pheniramine" etken maddelerinin bulunduğu,

2. Kişinin ölümünün yanık ve bu nedenle gelişen komplikasyonlar sonucu meydana gelmiş olduğu kanaatini (bildirir rapordur)."

23. Aydın Cumhuriyet Savcısı, yangının kısa sürede bildirilmesi üzerine Ceza İnfaz Kurumuna giderek inceleme yapmış ve olaya ilişkin bir tutanak düzenlemiştir. Söz konusu 12/8/2012 tarihli tutanağın ilgili bölümleri şöyledir:

" Müşahade odasının parmaklıklı demir kapısının üstünde açık asma kilit olduğu halde sonuna kadar açık olduğu ve asma kilidin hemen alt tarafında bir kısmı yanmış şekilde yatay vaziyette süngü demirin hemen altında üst tarafında demir tokası gelecek şekilde siyah beyaz naylon ipten mütevellit 5-6 kat döndürülmüş vaziyette kemer olduğu kemerin sargılarından iç kısımda olan 2-3 parçasının yanık ve kopuk olduğu görüldü,

Müşahade odasının ilk girişinde yığıntı halinde siyah, ıslak, çoğu kömürleşmiş ve is kaplanmış vaziyette tişört, kazak, gömlek, battaniye gibi kıyafetlerin yanık vaziyette olduğu hemen bu yığıntının üst tarafında takriben 40-50 cm uzunluğunda üst tarafı vanmış ikiye kıvrılmış halde içinde yanık sünger parçaları gözükten yatak parçası olduğu görüldü,

Bu yığıntının hemen girişe göre sağ arka tarafında şahsın spor ayakkabılarının olduğu görüldü, içeride başkaca eşyanın kalmadığı görüldü,

...

Müşahade odasına girildiğinde, odanın kapı ön tarafındaki duvarların tamamen isle kaplanmış olduğu yer yer döküntü olduğu yan duvarlarda da is ve isle kaplı olup, sıva döküntüleri olduğu, arka havalandırma penceresinin olduğu bölümlerde de yer yer isli bölüm olduğu görüldü. Ayrıca müşahadeye girmeden önce kapı üstündeki balkon pervazı şeklindeki çıkıntılarında grimtrak isle kaplanmış olduğu görüldü.

Müşahade odası içerisinde gözle yapılan gözlemlerle sünger yatak ve diğer kıyafetler dışında yakıcı herhangi bir sıvı veya bunun emarelerine ilişkin herhangi birşey görülmediği,

...
Kurum idaresinden alınan bilgiye göre adı geçen hükümlünün Manisa ruh ve sinir hastalıkları hastanesinde uzun süreli yatış sonrası geldiği, görevliler tarafından yapılan görüşmelerde cezaevi koşullarında yattığı ve kavgalı olup husumetli olduğu bu nedenle müşahade de kalmak istediğini bildirdiği ve akabinde idarece gerekli araştırmalar yapıldıktan sonra müşahade odasına alındığı ve olay saatine kadar herhangi bir eyleminin olmadığı, talebinin bulunmadığı, şüpheli davranışlarının olmadığı bildirildi.

Olay saatinde müşahade kısmında görevli nönetçi memur tarafından alev ve dumanın görülmesi üzerine derhal vardiya başmemuruna haber verildiği, başmemur nezaretinde görevlilerin derhal yangın söndürme tüpüyle müdahale ettikleri ancak kapının bağlanmış olması nedeniyle içeriye kapıya sarılı kemer (kayışın) indirmek veya koparmak suretiyle açılıp zor girildiği derhal girildiği. Hükümlünün oda arka kısmındaki tuvalet bölümünde oturmuş vaziyette bulunduğu görevliler tarafından derhal üstündeki kıyafetlerin çıkartılarak şahsın hemen yakındaki banyoya sokulduğu orada elbiselerinin çıkarıldığı ve üzerinde sadece domunun kaldığı soğuk su altına tutulduğu, bu esnada 112'ye haber verildiği ve özel folyoya sarıldığı ve şahsın alınarak hastaneye götürüldüğü şahsın yürüyerek cezaevinden çıktığı ancak şuanda cerrahi yoğun bakımda hayati tehlike kaydıyla yattığı, yanık ünitesi olan üniversite hastanelerine şevki için uğraşıldığı, ...

Ayrıca hastanede refakatte bulunan görevlilerle yapılan görüşmede şahsın halen yoğun bakımda olduğu, kendisinde olduğu ancak ifade verecek durumda bulunmadığı bildirildi."

24. Aydın Emniyet Müdürlüğü Olay Yeri İnceleme ekibi (Olay Yeri İnceleme ekibi) de Cumhuriyet Savcısı'nın talimatı üzerine inceleme yapmış ve kriminal inceleme yapmak üzere olay yerinden bazı numuneler almıştır. Bu incelemeden sonra Olay Yeri İnceleme ekibi tarafından 13/8/2012 tarihinde düzenlenen raporun ilgili bölümü şöyledir:

"...olayın E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu D-Blok sağ üst 2. kat 3 nolu müşahade odasında vuku bulduğu, müşahade odasının demir parmaklıklarının kapalı, sürgü kızaklı ve asma kilit ile kilitli olduğu, sürgülü kızak ve demir parmaklık sarılı vaziyette kısmen yanmış olan siyah-beyaz renkli metal tokalı bel kısmına bağlanan kemerin bulunduğu, oda içerisine girildiğinde zeminde muhtemelen yaralı şahsa ait giysi ve eşyaların, sünger yatağın ve oda içerisinde bulunan çeşitli eşyaların yanmış ve ıslak olduğu duvarların tamamen yanmadan dolayı is olduğu, oda içerisinde tuvalet, çeşme ve bir adet havalandırma ızgarasının olduğu, oda içerisi yatak koyma beton zemini üzerinde kırmızı renkli, bez iple bağlı, mekanizması olmayan ve çalışmayan bir adet çakmak olduğu (tespit edilmiştir.)"

25. Olay yerinden alınan numuneleri inceleyen Emniyet Genel Müdürlüğü Kriminal Polis Laboratuvarı (Kriminal Laboratuvar) tarafından düzenlenen 18/10/2012 tarihli ekspertiz raporunda, olay yerinden uygun yöntemlerle alınan numunelerin analiz edilmesi sonucu bu numunelerde herhangi bir yangın başlatıcı ve hızlandırıcı madde kalıntılarına rastlanmadığı ifade edilmiştir.

26. Cumhuriyet Savcısı, yangının meydana geldiği sırada diğer müşahade odalarında kalan hükümlülerin ifadelerini almıştır. Bu hükümlülülerden bazıları,

müteveffayı tanımadıklarını ve olayın ne şekilde gerçekleştiğini bilmediklerini; bazıları ise olay gecesi müteveffa ile sohbet ettiklerini, bu sohbet sırasında birkaç kez istemesi üzerine bir çakmağı kendisine ulaştırdıklarını, gece yarısı duman kokusu duymaları ve müteveffanın kaldığı odadan dışarıya alev çıktığını görmeleri üzerine hep birlikte bağırmağa başladıklarını, seslerini duyan memurların koşarak geldiğini, ardından bu memurların yangın söndürme tüpleri ve suyla yangına müdahale ederek müteveffayı odadan çıkardıklarını söylemişlerdir. Bu hükümlüler ayrıca müteveffanın odadayken sürekli kendi kendine konuştuğunu ancak bu konuşmaları sırasında kendisine veya bir başkasına zarar vereceğini söylediğini duymadıklarını ifade etmişlerdir.

27. Bazı hükümlülülerin tanık sıfatıyla alınan ifadelerinin ilgili bölümleri şöyledir:

“H.K.: ... kendisinin sorunlu biri olduğunu, psikolojik sorunları olduğunu, Manisa'dan tedaviden geldiğini biliyordum. Olayın olduğu gün gece saat 24.00 civarında benden çakmak istedi. Ben çakmak vermedim çünkü odada sürekli kendi kendine konuşuyordu ve onu tehlikeli görüyordum kendisine zarar verecek bir olaya sebep olmak istemedim. Daha sonra müşahadeye kalan diğer mahkûmlardan istedi. Diğer mahkûmlardan birinden aldı fakat kimden aldı bilmiyorum. İlerleyen saatlerde ben uykuya dalarken yangın var diye bağrışmalar duydum. Hemen arkasından kurumda görevli infaz koruma memurları geldi. Ben odadan beş litrelik su şişesini memurlara verdim. Memurlar su şişesiyle ve yanlarında getirdikleri yangın tüpleri ile olaya müdahale ettiler. Memurlar yangını söndürdükten sonra Hakan Durmuş'u odadan çıkardılar. Daha sonra bizi başka bir yere yerleştirdiler. Hakan Durmuş'un sürekli odada kendi kendine konuştuğunu duyuyordum fakat bana ya da bir başkasına odayı ve kendini yakacağını dile getirmedi. Başka da bir diyeceğim yoktur.”

“T.K.: ... Hakan Durmuş'u tanıyorum. Müşahede 1 kısmına 09/08/2012 günü geldiğini biliyorum. Görevli memur ile Hakan arasındaki konuşma esnasında Hakan'ın Manisa'dan geldiğini öğrendim. Hakan kaldığı odada sürekli kendi kendine konuşuyordu fakat olay günü ve geldiği gün hiçbir şekilde odayı yakacağını veya kendine zarar vereceğini hiç bir şekilde dile getirmedi. Olay gecesi saat 1.30 civarında müşahade 1 kısmında kalmakta olan mahkûmlardan çakmak istedi. Hakan'ın sigara içip içmediğini bilmiyorum. Hakan'a mahkûm G.E. çakmağını verdi. Hakan'ın odasının iki yan odasında kalıyordu. Olay olduğu esnada ben uyuyordum. H.K. isimli mahkûmun yangın var diye bağırmasına uyandım. H.K. görevli infaz memurlarını çağırdı. Görevli memurlar hemen geldiler, yangını söndürdüler. Başka da diyeceğim bir şey yoktur.”

“G.E.: ... Hakan buraya yerleştirildikten sonra kendisiyle biraz sohbet ettik. Kendisi bana rahatsız olduğunu, Manisa'ya hastaneye gittiğini, tedavi olup geri geldiğini söyledi. Ben de kendisine gücümün yettiğince yardımcı olacağımı, kendisini dinleyeceğimi söyledim. Hakan kaldığı odasında sürekli kendi kendine konuşuyor, şarkı söylüyordu fakat hiç bir şekilde kendisine zarar vereceğini veya odayı yakacağını söylemedi. Olay günü müşahade 1 kısmında kalan mahkûmlardan çakmak istedi. Bize sigara içeceğini, çakmağı olmadığını söyledi. Bu sırada ben uyuyordum. Uykudan uyandım. Bana sigarasını yakacağını söyleyince çakmağı verdim ve çakmak senin olsun

dedim. Hakan'ın sigara içtiğini biliyordum. Olayın olduğu esnada ben uyuyordum. Bağrıışmalarla uyandım. Uyandığında yangın olduğunu gördüm. Ben de görevli memurlara bağırarak onları çağurdım. Görevli infaz koruma memurları olay yerine hemen geldiler. Görevli memurların elinde yangın tüpleri vardı. Hemen yan odada kalan H.K isimli mahkûmdan su şişesi aldılar ve olaya derhal müdahale ettiler. Yangını söndürüp Hakan'ı odadan alarak götürdüler. Hakan Durmuş'a çakmağımı vermemin sebebi sigarasını yakmak istemesiydi, kendisine zarar vereceğini bilmiyordum. Böyle bir şeyin olacağını bilseydim asla vermezdim. Başka da bir diyeceğim yoktur.”

28. Hükümlü G.E.nin ifadesi, Cumhuriyet Savcısı tarafından 15/8/2012 tarihinde yeniden alınmıştır. Söz konusu ifadenin ilgili bölümü şöyledir:

“... bir kaç kez sigara istedi ben kendim uzatmadım orda bulunan görevli memurla birkaç kez sigara gönderdim çakmak göndermedim sigaraları içti nasıl yaktığını bilmiyorum. O gece odasında şarkı türkü okuduğunu duydum. Başka konuşmasını duymadım ... Gece 02:00 civarında tam saati bilmiyorum kapıya vurdu, o gürültü ile uykudan uyandım 'bana çakmak verin' diye bağırıyordu. Ben sana çakmağı buradan nasıl atayım dedim, bana ısrarla sigara içeceğini çakmak göndermemi istedi 15-20 dakika boyunca Allah rızası için sigara içecem çakmak gönderin dedi. Ben sana çakmak göndermem memur gelsin veririm dedim. Kısa bir süre sonra memur geldiğinde çakmağımı ona vermesini söyledim hatta onun olsun dedim. Memur çakmağı aldı sonra ben uyumuşum gece birden bağrıışmalar ve duman kokusu ile uyandım. ... Olay bu şekilde olmuştur. Benden sigara yakmak için çakmak istemişti hem sigara hem çakmak göndermiştim çakmak ve sigarayı memur vazıtası ile göndermiştim iple veya başka şeyle bağlayıp vermedim şahsın kendisini yakacağını duymadım duysam zaten vermezdim. ...

Olay hakkındaki bilgi ve görgüm bundan ibarettir (dedi).

29. Ceza İnfaz Kurumunda olay tarihinde infaz koruma başmemuru olarak görev yapan T.T.nin şüpheli olarak alınan ifadesinin ilgili bölümü ise şöyledir:

“... Ben olay tarihinde kurumda görevli sorumlu baş memurdum. Olay saatine kadar herhangi bir olay yoktu. Takriben saat 2.00 sıralarında baş memur odasında oturuyordum. Telefon geldi. M.K isimli infaz memuru aradı. Amirim müşahede kısmında yangın var diye bağırıyordu. Derhal kalkarak görevli tüm arkadaşlara bağurdım. Yangın tüplerini ve el fenerlerini getirin dedim. Maltada koşturarak müşahadiyeye geldim. Diğer görevli memurlar da yangın tüplerini alarak arkamdan geldiler. Müşahadiyenin olduğu D Blok önüne geldiğimde M.K isimli infaz memuru duruyordu. Koşturarak 2. kattaki yangın kısmı mahalline gittim. Olay mahalline vardığımda 3-4 infaz koruma memuru ellerindeki su bidonlarıyla 3 nolu müşahadiye odasındaki yangını söndürmeye çalışıyorlardı. 3 nolu odanın kapısının arasından dışarıya alevler çıkıyordu. Ortalık dumanlarla kaplıydı. Hemen arkamdan gelen arkadaştan yangın tüpünü aldım. Kapı demir parmaklıklı olduğu için kapının dışından içerdeki yangın kaynağına yangın tüpünü sıkmaya başladım. Gördüğüm kadarıyla altta kıyafetler, battaniye gibi eşyalar üstünde de çatı haline getirilmiş, kıvrılmış ve o anda yarısından çoğu yanmış sünger yatak vardı. Yangın tüpünü sıknamla ateş söndü. Bu arada 'Hakan Hakan' diye

bağırıyordum. İçerideki dumandan bir şey görünmüyordu. Fenerle bakmama rağmen kimseyi göremiyordum. İçeriden herhangi bir ses de gelmiyordu. Kapıyı açıp içeri girmek istedik ancak kapının asma kilidi, üstünden ceza evi yapımı naylon kemer ile 3-4 defa sarılı idi ve düğüm atılmıştı. Sıcaklığın etkisiyle de erimek üzereydi. Kilidi açabilmek için elimizde kesici bir şey olmadığından elimdeki toplu anahtarlarla asma kilidin üzerindeki sarılı kayışa vurmak suretiyle gevşetip aşağıya düşürdüm, asma kilidi kurtardım. Asma kilidi açmak istediğimde çok ısınmıştı. Hemen üstüne su döktüm ve açtım. Fenerle içeriye girdiğimde hükümlü Hakan'ı odanın arka kısmındaki tuvalet bölümünde köşeye çekilmiş ve çömelmiş halde gördüm. Hakan Hakan diye bağırdım. O da 'abi abi beni kurtarın' dedi. Başka bir şey demedi. Kollarından tutarak kaldırdım, yürüyerek odadan çıkardım ve yakındaki bir banyoya götürdüm. Hakan'ın üst kısmında bir şey yoktu. Altındaki pantolonu da Hakan kendisi çıkardı ve suyun altına soktum. O da elini yüzünü temizlemeye çalışıyordu. Öksürtmeye çalıştık, öksürünce biraz rahatladı. Hakan'a neden böyle bir şey yaptığını sorunca sadece kafasını salladı başka bir şey demedi. Bu arada biz yangına müdahale ederken 112 acil servisine de haber verilmişti. Tam süresini hatırlamıyorum ama kısa bir süre içinde ambulans geldi. Doktor bize ne yaptığımızı sordu. Suyun altına tuttuğumuzu söyleyince 'iyi yapmışsınız' dedi ve yanında getirdiği aliminyum folya gibi bir şeye sardılar, kendi sedyelerine aldılar hemen orada müdahale ederek ambulanslarına bindirip acilen memur nezaretinde hastaneye götürdüler, ... Olay bu şekilde olmuştur olay sonrası ben müşadiyedeki görevli O... K... ile görüştüm. Kendisi bana bu olaydan yaklaşık 10-15 dakika önce o kısmı dolaştığını, H... K... ve Hakan ile konuştuğunu, Hakan'ın odasında volta attığını, Hakan'a 'ne yapıyorsun nasılsın' diye sorduğunda 'iyim biraz sonra yatacağım' dediğini, anormal bir durum görmediğini söylemişti. ... Hakan'ı dediğim gibi cezaevimize 2011 sonlarında gelmesinden itibaren tanırım. Kendi halinde efendi gariban ziyaretçisi olmayan bir kişiydi. Kaldığı koğuşlarda maddi durumu olmadığı için pek geçinemiyordu. Koğuşlar pek onu istemiyorlardı en az 10-12 koğuş değiştirmiştir. Memurlar ile aralarında bir problem olmayan kendi halinde bir kişiydi. Bildiğim kadarı ile hasmı da yoktu. Yine bildiğim kadarı ile sigara da içiyordu. Müşadiye kısmında kalanlar ceza değil sadece kendi istekleri ile tedbir amaçlı kaldıklarından sigara v.s gibi herhangi bir yasaklamaları yoktu. Normal kantin ihtiyaçlarını giderebiliyorlardı.

Çocuklar dışında sigara serbestti. müşadiyede odalar arasında sigara veya çakmak alışverişi odalar bitişik olduğundan kendi aralarında yapabiliyorlar veya tespitimize göre çakmak veya sigaraya ip bağlamak suretiyle oda kapılarından birbirlerine atıyorlar. Memurların odalar arası sigara çakmak v.s gibi malzeme götürüp getirmeleri yasaktır. Memurların bu şekilde davranıp davranmadıklarını görmedim.

...

Savunmamda belirttiğim gibi Hakan Durmuş un bizimle herhangi bir husumeti yoktu. Saygılı bir insandı. Olay anına kadarda şüpheli herhangi bir davranışı olmamıştı, görmemiştik böyle yapcağını da tahmin etmiyorduk.

(...).”

30. Olay tarihinde Ceza İnfaz Kurumunda idari memur olarak görev yapan C.S.nin şüpheli olarak alınan ifadesinin ilgili bölümü şöyledir:

"... 11/08/2012 günü sabahında nöbeti devraldım, akşam sekize kadar herhangi bir problem yoktu, her şey normal olduğu için akşam 20:00'dan sonra icapçı olarak evime gittim, evimde bulunduğumuz esnada takriben 02:20 sıralarında cep telefonundan vardiyeye baş memuru T... Bey tarafından cezaevi telefonundan arandım ve bana müşadiyede kalmakta olan Hakan DURMUŞ'un odasını yaktığını, kendisinde de yanıklar olduğunu, 112 çağrıldığını, hükümlünün 112 tarafından acilen hastaneye götürüldüğünü söyledi, ben hemen geleceğimi söyledim ve hemen nöbetçi savcı ile cezaevi savcısını telefonla arayarak bilgi verdim. ... İlk önce olayın meydana geldiği müşadiyeye bir kısmına çıktım, yanmış olan odayı gördüm, vardiyadaki görevli arkadaşlardan bilgi aldım, ben aldığım talimat doğrultusunda fotoğrafların çekilmesi için talimat verdim ve odanın aynı şekilde hiç bir şey dokunulmadan muhafaza edilmesini istedim, sonra baş memur ve memur arkadaşlarla birlikte olaya ilişkin tutanakları tanzim ettim, bu esnada 1. Müdürümüzde cezaevinde idi, takriben saat 05:30'a kadar bu şekilde işlemlere devam ettim akabinde de cezaevinden ayrıldım.

...

Ben hükümlüyü tanımam kim olduğunu bilmem ancak sonradan öğrendiğime göre Manisa'dan bir gün önce gelmiş, kendi isteği ile müşadiyede kalmak istemiş, neden bu şekilde kalmak istemiş bilemiyorum, ancak olay anına kadar herhangi şüpheli bir davranışı olmamış, müşadede kalan diğer hükümlüler ile konuştuğumda yangın anında uyduklarını, duman ve ateşle uyandıklarında bağırp çağırıldıklarını, memurların çok kısa bir süre içerisinde geldiklerini söylemişlerdi.

Bu müşade odalarında kalan hükümlüler ceza olarak değil tedbir amaçlı veya kendi istekleri doğrultusunda barındırılan kişilerdir, bu nedenle çocuklar hariç yanlarında sigara ve çakmak ile diğer şahsi eşyalarını bulundurabilirler, kantin ihtiyaçlarını giderebilirler, bunlarda herhangi bir yasak yoktur.

Hakan'ın neden ne şekilde bu olayı yaptığını bilmiyorum ancak olay anına kadar bana veya diğer görevlilere herhangi bir şikayeti ve talebi gelmemiştir, diğer hükümlülerden de herhangi bir bilgi gelmemiştir, sadece odada bazen kendi kendine konuşup şarkı söylediğini dolaştığını söylemişlerdi. Görevli arkadaşlarda herhangi bir şüpheli tavrının veya davranışını görmemişler.

Olaydan sonra yapılan idari soruşturma esnasında müşade kısmında kalan hükümlülerden birisinden sigara içmek için çakmak istediğini ve çakmak aldığını duydum ancak bu şahsında kim olduğunu bilmiyorum.

Benim görevim esnasında herhangi bir şüpheli durum olmamıştır, olsaydı gerekli tedbirleri alırdım, herhangi bir şikayet veya bilgi gelmediği için hükümlü Hakan'ın davranışları hakkında çok fazla bir bilgim yoktur, herhangi bir tedbir almaya da gerek olmamıştır. Hükümlünün yangın çıkarması hakkında en kısa süre içerisinde olaya müdahale edilmiş, hükümlü

gelen sağlık ekiplerine teslim edilip hastaneye sevk edilmiştir, tarafımdan da ilgili savcılara haber ve bilgi verilmiştir.

(...)."

31. Olay tarihinde Ceza İnfaz Kurumunun ikinci m¼d¼r¼ olarak g¼rev yapan K.İ.nin ř¼pheli olarak alınan ifadesinin ilgili b¼l¼m¼ ř¼yledir:

" ... Olayın ne şekilde olduğunu g¼rmedim ancak olay öncesi h¼k¼ml¼n¼n cezaevine geldikten sonraki g¼n koğuş dağıtımı esnasında kendisi ile g¼r¼řm¼řt¼m, olaydan sonrada yaralandığı için g¼r¼řme imkanım olmadı.

Adı ge¼en h¼k¼ml¼ yanlış hatırlamıyorsam 09/08/2012 tarihinde akşam saatlerinde Manisa'dan tedavi sonrası sevkle cezaevimize gelmiş, kabul¼ esnasında kendi beyanları doğrultusunda ge¼ici olarak m¼řahade odasına alınmış, ertesi g¼n ben g¼revim dahilinde koğuş dağıtımına ilişkin işlemleri yaptığım esnada Hakan DURMUŞ'un m¼řahadede kalmasına ilişkin tutanağını da g¼rd¼m, koğuşa dağıtmak için kendisini çağırđım, normal m¼d¼r g¼r¼ř¼ yaptığımız m¼dahale odasında Hakan DURMUŞ ile g¼r¼řt¼m. G¼r¼řmem esnasında o saatte m¼dahale ekibinden g¼revli iki u¼ arkadaş daha odada bulunuyor idi isimlerini yeni geldiğimden tam net hatırlamıyorum, onların huzurunda Hakan'a koğuşa dağıtım yapacağımı şyledim, kendisi bana yaklaşık 2-3 hafta Manisa Ruh Hastalıkları Hastanesinde kaldığını, bu s¼re zarfında deli koğuşunda kaldığım, bundan dolayı çok yıprandığını 2-3 g¼n m¼řahadede kalmak ve kafa dinlemek için izin istediğini şyledi, ben ısrarla koğuşa ge¼mesi gerektiğini belirtmiş isem de deli koğuşunda kaldığım bu nedenle kafa dinlemek istediğini, bir ka¼ g¼n kalabalıktan uzak kalmak, kafa dinlemek istediğini şyledi, ben kendisine niye Manisa'ya tedaviye gittiğini sorduğumda o bana askerliği elverişli olup olmadığı konusunda askeri mahkemenin rapor istediğini o nedenle gittiğini, herhangi bir psikolojik rahatsızlığının olmadığını şyledi, talebi aşırı bir talep olmayıp 2-3 g¼n sonra koğuş dağıtımında herhangi bir engel olmadığından ben m¼řahadeden alınması konusunda herhangi bir talimat vermedim, kaldı ki o g¼n koğuşa alsaydık en ufak bir şekilde bir kavga olayı çıkartıp g¼venlik nedeni ile m¼řahadeye ge¼mesi gerekirdi. Bu şekilde h¼k¼ml¼ler davranışlarda bulunmaktadırlar, kalma isteğini de idare ve g¼zlem kurulundaki arkadaşlara ilettim, onlarında onayı ile o konuda karar aldık, m¼řahadede bıraktık. Bunlar geldiği g¼n¼n ertesi g¼n¼ yani ayın 10'unda olan olaylardır, g¼r¼řmem esnasında Hakan sakin, agresif herhangi bir hareketi olmayan, psikolojik olarak biraz rahatlamış olarak g¼z¼ken, şylediğimi anlayan, şyledikleri anlaşılan hal ve davranışlar i¼erisinde idi, rahatsız olduğuna dair herhangi bir emare yoktu, ben kendisine seni Pazartesi alıp koğuşuna vereceğim dediğimde bana 'uygundur' demişti. Bu şekilde o g¼n m¼řahade odasında kalmasına idare ve g¼zlem kurulu olarak karar verildi, ...

Belirttiğim şekilde Hakan'la g¼r¼řmem esnasında kendisinin rahatsız olduğuna ilişkin herhangi bir emaresi yoktu, benden m¼řahadede kalma dışında herhangi bir talebi olmadı, m¼řahadede 1-2 g¼n kafa dinlemek için kalmak istediğini şoylemişti. Bizcede talebi uygun olduğundan ge¼ici olarak m¼řahadede kalması için idare ve g¼zlem kurulu olarak kararı verdik.

Değim gibi ben olayın nasıl olduğunu g6rmedim, benim n6betimde olmamıştı, olayın olduğu sabah mesaiye geldiğimde olayı duydum, ...

İrfan [başvurucu] diğer yakınları Aydın'a hastaneye geldiklerinde ilk başlarda Hakan'ın daha 6nceden de annesinin evini yaktığını, daha 6nce başka bir suçtan başka bir cezaevinde yatarken tedavi için hastanede yatığını esnada firar ettiğini s6ylemişti.

H6k6ml6 Hakan, İzmir iline sevk olduktan sonra kardeşi İrfan DURMUŞ telefonla cep telefonundan beni devamlı aramak sureti ile s6rekli bilgi istemiş, bazende duydđu acı ile bize sert Şekilde konuŐarak ceza infaz kurumu çalıŐanları ve ceza infaz kurumunda h6k6ml6 olarak M... ve M... S...'ın suçlu olduğunu ifade ediyordu, bize olayın anlatılan Şekilde olmadığını s6yleyip bana 'siz yeni geldiniz, siz bilmezsiniz cezaevinde sizden 6nce M... ve M... S... istedikleri gibi at koŐturduklarını, kendisinin de Aydın Cezaevinde yatığını ondan dolayı bildiğini, kardeşi Hakan'ın bundan 4-5 ay kadar 6nce M... S...'ın koğuşunda kalırken M...'ın onu d6v6p kođuŐundan attığını ve bundan sonra kardeşinin koğuşlarda kalmak istemediğini, bundan dolayı kardeşinin m6Őahadede kaldığını, onların suçlu olduğunu, memurların cezaevinin suçlu olduğunu' s6ylemişti, sonraki telefon g6r6Őmelerimizde de bu iŐte M... ve M... S...'ın parmağı olduğunu, Őikayetçi olacağını, bu işin peŐini bırakmayacağını, medyaya vereceğini, insan haklarına kadar gideceğini s6ylemişti, bizde kendisini acısından dolayı sakin karŐılayıp b6t6n yasal haklarını kullanabileceğini, kurum ve insan olarak elimizden ne gelirse yardımcı olacağımızı s6ylemiştik.

(...)

... m6Őahadiyeye ceza olarak değil kendi istediği ve g6zlem kurulu kararı ile alınmıştı, herhangi bir Ő6pheli hareketi yoktu, hangi d6Ő6nce ile nasıl yaktı bilmiyorum, ...

(...)."

32. Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başvurucuların m6Őteki sıfatıyla ifadelerinin alınması için 22/10/2012 tarihinde Tarsus Cumhuriyet Başsavcılığına talimat yazılmıştır. 6/11/2012 tarihinde bu talimat yerine getirilerek alınan ifadelerde başvurucuların Őik6yeteği olduklarını belirttikleri anlaşılmıştır. Başvurucu İrfan Durmuş ayrıca olaydan haberdar edilmeleri 6zerine kız kardeşi ve annesiyle (başvurucu Kadriye Durmuş) Aydın'a gelip Devlet Hastanesinde bulunan m6teveffanın odasına girdikleri sırada m6teveffanın "Ağabey beni yaktılar." demesi 6zerine annesinin fenalaŐarak bayıldığını, akabinde Ceza İnfaz Kurumunda g6revli memurların yanlarında oldukları sırada ise "Ağabey ben elimde bulunan sigarayla eŐyaları yaktım." dediğini beyan etmiştir. Başvurucu, bunun yanında m6teveffanın olay tarihinden 6nce başka h6k6ml6ler tarafından birkaç kez d6v6ld6đ6n6 de ileri s6rm6Őt6r.

33. Başvurucu Kadriye Durmuş ise Devlet Hastanesine geldiklerinde m6teveffayı yoğun bakım odasında yatarken g6rd6đ6n6, bu odaya girer girmez fenalaŐarak bayıldığını ve bu bayılma hadisesinden sonra m6teveffayı 6l6m6ne kadar bir daha g6rmediğini s6ylemiŐ ancak bayılmasından 6nce m6teveffanın başvurucu İrfan Durmuş'un ifadesinde belirttiği gibi "Ağabey beni yaktılar." dediğine ilişkin bir ifadesi olmamıştır.

34. H.D.yı Ceza İnfaz Kurumundan Devlet Hastanesine nakleden sağlık görevlileri olaya ilişkin verdikleri ifadelerinde özetle, olayın bildirilmesi üzerine kısa bir sürede olay yerine ulaştıklarını ve ardından Ceza İnfaz Kurumu görevlilerin yanında bir sedyenin üzerinde oturmakta olan ve vücudunun çeşitli yerlerinde yanıklar olduğunu gördükleri kişiyi derhâl bir yanık battaniyesine sarıp Devlet Hastanesine götürdüklerini söylemişlerdir.

35. Olay tarihinde 112 Acil Servisinde doktor olarak görev yapan Ş.E.nin ifadesinin ilgili bölümü şöyledir:

"... Gelen ihbar üzerine kapalı cezaevine çıkış yapmamız söylendi. Muhtemelen olayın niteliğini de söyleyip bizden çıkış istemişlerdir. Biz ihbar üzerine çok kısa süre içerisinde cezaevine gittik. Cezaevine girdiğimizde içerde sedyenin üzerinde oturan bir şahıs gördük. Etrafında gardiyanlar vardı. Sedyede oturan şahsın üzerinde sadece kilot benzeri birşey vardı. Altında ve üstünde başka birşey yoktu, Vücudunun üst, arka, ön ve yüz kısmında yanıklar vardı. Tam hatırlıyamıyorum yüzde yetmiş civarında olabilir. Vakayı görür görmez hemen bu tür olaylarda kullandığımız yanık battaniyesi çıkartıp hastayı sardık ve ambulansa aldık. ... Biz vakayı teslim ettikten sonra oradan ayrıldık.

Biz olay için ilk gittiğimizde yanan şahıs sedyede oturuyordu. Şuuru yerindeydi. Ağrısı ve acısı olduğu için bağıarak konuşuyordu. 'Çok acım var ağrıyor' gibi kelimelerle ağlar tarzda konuşuyordu. Ben olayın nasıl olduğunu sorduğumda ordaki görevliler yatağın yandığını söylediler. Yine tam hatırlıyamıyorum ancak yanan şahıs ta 'yatak alev aldı' gibi birşeyler söylemişti. Konuşmalar arasında arada bir çakmak lafı da geçti ancak memurlar mı söyledi tam bilemiyorum. Görevliler üstündeki elbiseleri çıkartıp suyun altına soktuklarını söylemişlerdi.

(...)"

36. Olay tarihinde Aydın Devlet Hastanesinde genel cerrahi uzmanı olarak görev yapan Doktor C.Ö.nün ifadesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(...)"

Hastanın 02:45 civarında hastanemiz yoğun bakım servisine yatırıldı. Yaklaşık olarak vücut yüzeyinin ilk hesaplamada yüzde yetmişine yakınının ikinci ve üçüncü derecede yanık olduğu, hastanın yoğun bakımda yatırıldığı, ... Daha sonra hastanın hemen 112 ile yanık merkezine nakli için irtibata geçildi. Fakat yanık merkezlerinin o anda dolu olduğu bildirildi. Aynı sabah 08:30 da 112 servisi ile tekrar irtibata geçildi. Hastane telefonu ile resmi kayıtlara geçmek üzere **Türkiye de yanık merkezleri araştırıldı. Hiçbirinde yer olmadığı söylendi özellikle İzmir Bozyaka Devlet Hastanesi Yanık Merkezinde Prof. Dr. M... Y... ile bizzat görüşüldü.** Yanık merkezinin dolu olduğu ve 20 günden önce vefat eden hasta olmadığı takdirde açılmadığı söylendi. ...12/08/2012 tarihinde Sabime haber verilerek 112 haricinde sabim merkezinin de haberi olması istendi. Bu arada **Atatürk Üniversitesi** anestezi yoğun bakım servisinden Dr. E... bey ile görüşüldü. Tel (0 ...) yer olmadığı belirtildi. **İzmir Bozyaka** dan M... Y... ile tel (0...) icapçı uzman A... C... tel (0...- 12:31) yanık merkezinden, **Ankara Hastanesi Yanık merkezinden Dr.**

K... Bey (0...) **Kartal Devlet Hastanesinden** arası sevk sorumlusu Dr. M... T..., (0...) yine **Kartal Eğitim Hastanesi Yanık Merkezinden** (0...), **Hacettepe Üniversitesinden** Doç. Dr. A... Bey (yanık ünitesi sorumlusu) (0... - 16 76) ile bizzat telefon görüşmeleri yapılarak yer arandı. Kayıtlara geçirildi. **Fakat hiçbir yanık merkezinden yer bulunamadı.** Cumhuriyet Başsavcılığının da devreye girmesiyle Adana Özel E... Hastanesinde yer olduğu söylenip Dr. B... bey ile görüşüldü. Hava Ambulansı ile hastanın nakline karar verildi. Fakat 3-4 saat sonra hava ambulansının hastayı götürmeyeceği, hastanenin yerinin olmadığı tarafımıza bildirildi. Bu arada hastanın medikal tedavisine devam edildi. Bunun haricinde **Gata, Dicle, İzmit Devlet Hastanesi Yanık Merkezi, İzmir Atatürk Eğitim Hastanesi, Adnan Menderes Üniversitesi** ile de görüşüldü. **Yanık Merkezlerinin dolu olması nedeniyle hastayı kabul etmeyeceklerini söylediler. Sağlık Bakanlığına bağlı Ankara Numune Eğitim Araştırma Hastanesindeki büyük yanık merkezine aynı tarihlerde bakanlıkça tadilata alındığından dolayı yanık merkezlerinin bu yüzden bu kadar dolu olduğu belirtildi.** 4. günü Bozyaka Eğitim hastanesinden bir hastanın vefat etmesi üzerine yer açıldığı tarafımıza belirtildi. Hasta Bozyaka Eğitim Hastanesi Yanık Ünitesine nakil edildi.

(...)."

37. Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından, Adli Tıp Kurumu İstanbul Adli Tıp Birinci İhtisas Kuruluna (Birinci İhtisas Kurulu) yangın sonrasında müteveffaya yapılan müdahalelerde, hastanelere naklinde ve bu hastanelerdeki teşhis ve tedavilerinde bir gecikme olup olmadığı ile Ceza İnfaz Kurumu ve sağlık görevlilerinin olayda ihmal ve kusurlarının bulunup bulunmadığı sorulmuştur. Birinci İhtisas Kurulunun 29/5/2013 tarihli raporunun -bazı şüphelilerin ve tanıkların ifadelerinin, olay hakkında düzenlenen adli belgelerin ve müteveffaya ilişkin tıbbi belgelerin yer aldığı- sonuç bölümü şöyledir:

" 11/08/2012 tarihinde cezaevinde yalnız kaldığı koğuştta gece 02.00 sıralarında koğuştundan alevlerin görüldüğü görevli memurlar tarafından kapının iç tarafında asma kilit üzerinde sarılı duran kayış nedeniyle kapının güçlükte açılabilirdiği, yatağın tutuşması şeklinde başlayan yangının söndürüldüğü, bu esnada vücudunda yaygın yanıklar olan tutuklunun ambulans ile Aydın Devlet Hastanesine götürüldüğü, burada 15/08/2012 tarihine kadar takipleri yapıldığı, bu süre içinde sürekli değişik yanık merkezleri ile temasa geçilip hastanın kabulünün sağlanmaya uğraşıldığı, 15/08/2012 tarihinde uçak ambulans ile İzmir Bozyaka Eğitim ve Araştırma Hastanesi yanık ünitesine naklinin yapıldığı, burada takip ve tedavileri devam ederken 20/08/2012 de öldüğü bildirilen Hakan Durmuş hakkında düzenlenmiş adli ve tıbbi belgelerde bulunan veriler birlikte değerlendirildiğinde:

1-Tıbbi belgelerinde intoksikasyon bulguları tanımlanmadığı, otopsisinde alınan doku örneklerinin Kimya İhtisas Dairesinde yapılan incelemesinde tespit edilen paracetamol, tramadol ve pheniramine maddelerinin tespit edilmiş olup bunların kişinin tedavisinde kullanılan ilaçların etken maddeleri olduğu, bunlarla birlikte toksik madde tespit edilmediği dikkate alındığında kişinin zehirlenerek öldüğünün tıbbi delillerinin bulunmadığı,

2-Tıbbi belgelerinde ve otopsisinde kafa kemiklerinde kırık, kafa içi travmatik değişim, iç organ ve büyük damar yaralanması tarif edilmediğine göre; kişinin travmatik bir tesirle öldüğünün tıbbi delilleri bulunmadığı,

3-11/08/2012 tarihinde tek kaldığı koğuştta saat 02.00 da çıkan ve yatağın yanması ile sonuçlanan yangın olayında yaklaşık %70 oranında 2. ve 3. derecede yanık tespit edilip Aydın Devlet Hastanesine götürüldüğü, burada ilk müdahalelerin yapıp yanık ünitesi olan bir merkeze nakil için uğraşıldığı, takip ve tedavilerinde enfeksiyon konsültasyonu yapıp antibiyoterapisinin düzenlendiği, üre ve kreatinin yüksek olması nedeniyle nefroloji konsültasyonu yapıp tedavilerinin düzenlenip albumin verildiği, 15/08/2012 de yer bulunması üzerine İzmir Bozyaka Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevk edildiği, burada yapılan muayenesinde enfekte yaralarının olduğu, nefroloji, nöroloji ve enfeksiyon konsültasyonları istendiği, acil fasyotomi ve eskarektomi planlandığı, operasyon sonrası genel durumunun düzelmeyip yoğun bakım ünitesine yatışının yapıldığı, takiplerinde 28/08/2012 [20/8/2012] tarihinde saat 07:35 te arrest geliştiği, CPR yapıldığı, yanıt alınamayınca 08.15 te ölü olarak kabul edildiği, otopsisinde dış muayenede saçlı deri içinde sol parietal bölgede patlamış bü l olduğu, yüz, göğüs, sırt ve batın bölgelerini içerecek şekilde vücudun üst kısmında geniş alanda, dizlerde ve her iki uyluk yan yüzlerinde 2-3'üncü derece yanıklar olduğu, her iki ön kolda eskarotomi kesilerinin olduğu, el ve ayaklarda ödem ve ciltte soyulmalar olduğu, ayrıca genital anal muayenede postmortem dilatasyon dışında özellik gözlenmediği, dilatasyon dışında özellik görülmediği, iç organlarda her iki akciğer dokusunda ağırlık artışı olup kesitlerinde kanlı püylü sıvı çıkışı olduğu, histopatolojik tetkikte akciğerlerde akut pnömoni, fokal bir alanda diffüz alveoler hasarı ile uyumlu histopatolojik bulgular ve komşuluğunda çok sayıda mikotik mikroorganizma, intraalveoler ödem ve hemosiderin yüklü makrofaj, antrakozis, akut alveoler şişme ve konjesyon, karaciğerde parankimde çok sayıda kolestatik hepatosit, böbreklerde parankimde fokal, lenfositik infiltrasyon odakları, konjesyon tespit edildiğinin belirtildiği dikkate alındığında; kişin ölümünün yanık ve gelişen komplikasyonlar sonucu meydana gelmiş olduğu,

4-11/08/2011 tarihinde cezaevinde tek kaldığı koğuştta, saat 01.00 sıralarında arkadaşlarından çakmak aldığı, saat 02.00 da odasından alevlerin yansımalarının olduğu, kapı arkasında kapının açılmasını önlemek için kayış ile bağlanmış olduğundan parmaklıklı kapının arkasındaki kayışın üzerine vurularak kapının açıldığı, kapı açıldığında köşeye çekilmiş ve çömelmiş halde olduğu, odadan çıkartılıp yıkandığı, o esnada 112 ekibinin geldiği, 112 ekibi doktoru Dr. Ş... E... tarafından yapılan muayenesinde vücut üst, arka, ön ve yüz kısmında olmak üzere toplam %70 civarında 2. ve 3. derecede yanık olduğu, yanık battaniyesine sarılarak ambulans ile Aydın Devlet Hastanesine götürüldüğü, burada genel cerrahi uzmanı Dr.C... Ö... tarafından yoğun bakım servisine yatışının yapıldığı, formülle sıvı raplasmanının düzenlendiği, geldiği günden itibaren değişik yanık üniteleri ile temasa geçildiği, yer bulunamadığı, burada yanıkların takip ve tedavilerinde pansumanlarının yapıldığı, antibiyoterapisinin düzenlendiği, BUN ve kreatinin yüksek olması nedeniyle nefroloji konsültasyonu istendiği, 15/08/2012 tarihinde yer bulunması üzerine uçakambulans ile İzmir Bozyaka

Eğitim ve Araştırma Hastanesi Yanık Ünitesine sevk edildiği, burada yapılan tetkiklerinde tubuler nekroz, akut böbrek yetmezliği ve birden fazla vücut bölgesinde üçüncü derecenin üzerinde yanık tanısıyla yatışının yapıldığı, takiplerinde nefroloji, nöroloji, enfeksiyon hastalıkları konsültasyonu istenip tedavilerinin düzenlendiği, yapılan muayenesinde üst ekstremitte, gövde ve sırtta 3. derece enfekte görünümde yanık yaraları olduğu, bilateral ekstremitelerde ısı kaybı ve sirküler 3. derece yanığa bağlı kompartıman yaraları olduğu, acil fasyotomi ve eskarektomi planlandığı, operasyon sonrası genel durumunun kötü olması nedeniyle ekstübe edilmeden yoğun bakıma yatırıldığı, 28/08/2012 tarihinde saat 07:35 te arrest olduğu, CPR yapıldığı, yanıt alınamayınca 08.15 te ölü olarak kabul edildiği dikkate alındığında; kişinin koğuşunda meydana gelen yanık sonrası diğer odalardaki hükümlüler tarafından haber verilmesi üzerine görevli cezaevi personeli tarafından 112 acil ekibinin çağırıldığı, 112 ekibi tarafından yanık torbasına konularak gecikmeksizin Aydın Devlet Hastanesine götürüldüğu, burada muayenesinin ve tetkiklerinin yapılarak müdahalesinin yapıldığı, yanık ünitesi olan bir sağlık kuruluşuna nakli için uğraşıldığı, 15/12/2012 tarihinde yer olması nedeniyle İzmir Bozyaka Eğitim ve Araştırma Hastanesine uçak ambulans ile sevk edildiği, burada uygun takip ve tedavisinin yapıldığı dikkate alındığında; kişinin muayene takip ve tedavisini yapan hekimlere, yardımcı sağlık personeline ve cezaevlerinde görevli personele atfı kabil kusur bulunmadığı oy birliğiyle (mütalaa olunur)."

38. Cumhuriyet Başsavcılığı 10/10/2013 tarihinde soruştırmada kovuştırmaya yer olmadığına karar vermiştir. Karar gerekçesinin ilgili bölümü şöyledir:

" ...

Yukarıda açık kimliği yazılı Hakan DURMUŞ'un ... cezai ehliyet yönünden koruma ve tedavi altına alınmasına ilişkin güvenlik tedbiri ilamının bulunduğu ve bu cezalarını 25/05/2011 tarihinden itibaren Cezaevinde infaz ettiği,

...

Maktul Hakan DURMUŞ'un tedavi ve kontrol için gönderildiği Manisa Ruh ve Sinir Hastalıkları hastanesinden sosyal şifa halinde taburcu olduğu, akabinde 09/08/2012 tarihinde akşam saatlerinde Aydın E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna getirilip teslim edildiği, Cezaevine kabulü esnasında, kendi beyanı ve talebi doğrultusunda, kurum idaresi tarafından koğuşa alınuncaya kadar geçici olmak üzere müşahadiye odasına alındığı, ertesi gün koğuş dağıtımı için çağırılıp beyanının alındığı, alınan beyanında, kendisinin 2-3 hafta süreyle Manisa'daki hastanede kaldığını, bundan dolayı yıprandığını, 2-3 gün müşahadiyede kalıp kafasını dinlemek istediğini belirtip, herhangi bir rahatsızlığının olmadığını söylediği, bu beyanına dayanılarak idare ve gözlem kurulu kararıyla hükümlünün, 2-3 gün sonra yapılacak koğuş dağıtımına kadar, müşahadiyede kalmasına karar verildiği, aynı gün yani ayın 10 nunu 11 ne bağlayan gece, müşahade 1 kısım 2.nci kat 3.no.lu odasında kalan maktülün, odanın demir parmaklıklı kapısını ve üzerindeki asma kilidini naylon örme kemeriyle sıkıca bağladığı, akabinde odadaki battaniye, eşya ve kıyafetlerini kapı önüne yığdığı ve üzerlerine de sünger

yatağını ters V Őeklinde yerleŐtirdiđi, sonra da yandaki mŐŐahade odalarında kalan hŐkŐmlŐ ve tutuklulardan sigara iŐme bahanesiyle elde ettiği Őakmak ile yatak ve eŐyaları tutuŐturduđu, yatağın sŐnger olması nedeniyle ateŐin hızla yayılıp yoğun Őekilde duman ve koku Őıkardıđı, sađ ve sol tarafında sıralı diğer mŐŐahade odalarında kalan hŐkŐmlŐ ve tutukluların koku ve dumanı gŐrmeleri üzerine bağırmaya baŐladıkları, bağırma sesi üzerine blok gŐrevlisi İnfaz Koruma Memurunun durumu fark edip baŐmemura haber vermesi üzerine, Őok kısa bir sŐre sonra baŐmemurun yanındaki gŐrevli memurlar ile birlikte olay mahalline geldiği, geldikleri anda odanın iŐerisinden demir parmaklı kapıdan dıŐarıya doğru alev fiŐkirdiđini ve iŐerisinin duman kaplı olduğunu gŐrdükleri, hemen yangın tŐpleriyle dıŐarıdan oda iŐine mŐdahale ettikleri, kapıyı aŐmak istediklerinde kapı ve kilidinin de naylon örme kemerle bağlı olduğu iŐin ilk aŐamada baŐarılı olamadıkları, ancak anahtarına vurmak suretiyle yanan ve eriyen kemeri dŐŐürŐp fener ile iŐeri girdikleri, maktul hŐkŐmlŐyŐ odanın arka kısmındaki tuvalet bŐlümünde, ūstŐ Őıplak, altında kirli kot pantolon olduğu halde, kŐŐede ŐemelmŐ Őekilde buldukları, derhal bulunduğu yerden kaldırılarak dıŐarı Őıkarıldıđı, 3-4 metre ilerdeki ortak banyoya gŐtŐrŐlŐp soğuk suyun altına sokulduğu, elinin yŐzŐnŐn temizlenmesinin sağlandığı, yangına mŐdahale anında haber verilen 112 acil servisin gelmesi üzerine, maktulŐn derhal cezaevi giriŐindeki 112 ekibine gŐtŐrŐldŐđŐ, 112 ekibi tarafından, maktulŐn aliminyum folyoya sararak sedye ile yaralı halde ambulansa alıp Aydın Devlet Hastanesine ulaŐtırıldıđı,

MaktulŐn Aydın Devlet Hastanesi yoğun bakım ūnitesine yatırıldığı ve tedavisine baŐlandıđı, ilk hesaplamada %70 oranında, 2. 3. derecede yanık tespit edilmesi üzerine hastane tarafından 112 merkezi ile irtibata geŐilerek yanık tedavi merkezi olan hastanelerle irtibata geŐilmesi iŐin uđraŐıldıđı, ancak yer bulunamaması nedeniyle 15/08/2012 tarihine kadar tedavisine mecburen bu hastanede devam edildiği, 15/08/2012 gŐnŐ yanık merkezi bulunan İzmir Bozyaka Eđitim ve AraŐtırma Hastanesinden olumlu cevap gelmesi üzerine ambulans ile Aydın'dan bu hastaneye sevkinin sağlandığı, burada tedavisine devam edilirken, 22/08/2012 tarihinde vefat ettiği,

(...)

Olay akabinde Cumhuriyet Başsavcılığımızca, yangın olayının meydana geldiği 3 no.lu mŐŐahadiye odasının bulunduğu sıradaki mŐŐahade odalarında kalan hŐkŐmlŐ ve tutukluların beyanlarının alındığı, tanıkların beyanlarında özetle; maktul Hakan ile sohbet ettiklerini, Hakan'ın bir kaÇ kez sigara istemesi üzerine kendisine sigara gŐnderdiklerini, Őakmađı da ip bağlanmak ve atmak suretiyle birbirlerine ulaştırdıklarını, gece yarısı duman kokusu duyulması ve Hakan'ın kaldığı odadan dışarıya alev fiŐkirdiđinin gŐrŐlmesi üzerine, herkesin bağırmaya baŐladıđını, memurların koşturarak geldiklerini, yangın tŐpŐ ve su dŐkmek suretiyle mŐdahale edildiğini, görevlilerin Hakan'ı odadan Çıkartıp gŐtŐrdüklerini beyan ettikleri,

(...)

MŐŐteki İrfan'ın, kardeşi Hakan ile aynı koğuşta kalan M... isimli hŐkŐmlŐ tarafından dŐvŐlmesi olayıyla ilgili beyanı doğrultusunda,

Cumhuriyet Başsavcılığımızca bu hususta araştırmaya başlandığı, cezaevi kayıtlarında yapılan araştırmalar ile cezaevinden alınan yazışmalar sonucu hükümlü Hakan'ın, Aydın Cezaevinde kaldığı süre içerisinde 16 kez koğuş değiştirdiği ve adı geçen M... S... isimli hükümlü ile yangın olayından takriben 6 ay kadar önce 16/02/2012 -17/02/2012 tarihleri arasında C-15 koğuşunda 1 gün süre ile birlikte kaldıkları, bu tarihte ve ondan sonraki tarihlerde iddia edildiği şekilde M... tarafından Hakan'ın dövüldüğüne ilişkin herhangi bir şikayet, tutanak veya idari soruşturmanın bulunmadığının tespit edildiği,

(...)

Olayın oluşumu sonrası, olaya müdahale, olay sonrası yaralının hastaneye sevki ve daha sonraki aşamalarda, maktülün yanık ünitesi bulunan Hastaneye sevki, teşhis ve tedavi süreçlerinde orada bulunan cezaevi ile sağlık görevlilerinin herhangi bir ihmalleri olup olmadığı konusunda, Cumhuriyet Başsavcılığımızca, İstanbul Adli Tıp Kurumundan rapor alındığı, İstanbul ATK. 1.İhtisas Kurulunun 29/05/2013 gün ve 2013/38051/2548 sayı numarası ile tanzim olunun raporda sonuç olarak; kişinin koğuşta meydana gelen yangın sonrası diğer odalardaki hükümlüler tarafından haber verilmesi üzerine görevli cezaevi personeli tarafından 112 acil ekibinin çağrıldığı, 112 ekibi tarafından yanık torbasına konularak gecikmeksizin Aydın Devlet Hastanesine götürüldüğü, burada muayenesi ve tetkiklerinin yapılarak, yanık ünitesi olan bir sağlık kuruluşuna sevki konusunda uğraşıldığı, yer olması nedeniyle İzmir Bozyaka Eğitim ve Araştırmasına sevk edildiği, burada uygun takip ve tedavisinin yapıldığı dikkate alındığında, kişinin muayene, takip ve tedavisini yapan hekimlere, yardımcı sağlık personeline ve cezaevlerinde görevli personele atfı kabil kusur bulunmadığına dair karar verildiği görülmüştür.

İstanbul ATK. 1.İhtisas Kurulunun 29/05/2013 gün ve 2013/38051/2548 sayı numarası ile tanzim olunun rapor ile birlikte, alınan şüpheli savunmaları, tanık beyanları, müşteki beyanları, olay yeri inceleme görgü tespit tutanakları ve raporları, tutanaklar, ölü muayene ve otopsi raporu, hastane kayıtları ile tüm soruşturma evrakı kapsami birlikte değerlendirildiğinde ;

Aydın E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak barındırılan maktül Hakan Durmuş'un vefatıyla sonuçlanan yangın olayında, olayın oluşumu öncesi ve sonrasında Cezaevi görevlisi şüpheliler ile olay sonrası maktülün hastaneye sevk edilip yatırılışları, tedavisi sürecine ilişkin cezaevi ve sağlık görevlilerine izafe edilebilecek her hangi bir kusur bulunmadığı, bu nedenlerle görevi ihmal ve görevi kötüye kullanma kasıtlarının olmadığı, maktülün kendi iradesi ve eylemi ile sözü edilen olaya neden olup şüphelilerin üzerlerine atılı suçu işlemedikleri anlaşılmakla,

Sunulan nedenlerle yukarıda açık kimliği yazılı şüpheliler hakkında üzerlerine atılı suçtan KAMU ADINA KOVUŞTURMAYA YER OLMADIĞINA (karar verildi)."

39. Başvurucular; müteveffanın Ceza İnfaz Kurumunda tek başına tutulduğu bir odada dışarıdan bir çakmak edinebilmesinin ve bir kemer bulundurarak

kendisini yakabilmesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığını, ayrıca olaydan sonra Devlet Hastanesinde tedavi gördüğü sırada yakıldığını söylediğini ileri sürerek bu karara itiraz etmişlerdir.

40. Başvurucuların bu itirazı Söke 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 17/1/2014 tarihli kararıyla kesin olarak reddedilmiştir. Karar gerekçesinin ilgili bölümü şöyledir:

"... olaydan hemen sonrada Cumhuriyet Savcısı tarafından ceza evinde olay yeri incelemesi yapılmış olması, soruşturmaya derhal başlanması, müşahade odalarında bulunan diğer hükümlülerin müteveffanın kendilerinden ısrarla sigara içmek için çakmak istediklerini söylemiş olmaları ve tanık G... in çakmağı kendisinin gönderdiğini söylemesi ve yangının gece yarısından sonra odanın iç kısmında odadaki eşyalar tutuşturarak çıkmış olması, odanın içinden kapının hükümlünün kemeri ile bağlanmış olması, dışarıdan bir etki ya da eylem olduğuna dair diğer hükümlülerin de bir bilgi ve beyanlarının olmadığı gibi bizzat hükümlünün kardeşi İrfan'ın 06/11/2012 tarihli ifadesinde müteveffanın kendisinin eşyayı tutuşturarak ateşe verdiğini söylemiş olması ve Adli Tıp Kurumu raporunda sağlık görevlileri ve cezaevi görevlilerinin bir kusurunun bulunmadığının rapor edilmiş olması hususları değerlendirildiğinde müteveffanın kendisinin çıkardığı ateş ile meydana gelen yangında yaralandığı ve ceza evi görevlilerine ve tıbbi personellere bir kusur yüklenmesinin mümkün olmadığı yönündeki takipsizlik kararı mahkememizce yerinde görülmüş ve itirazın reddine (karar vermek gerekmiştir)."

41. Bu karar başvurucular tarafından 7/3/2014 tarihinde öğrenilmiş ve 26/3/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunulmuştur. UYAP ile yapılan MERNİS (Merkezi Nüfus İdare Sistemi) sorgulamasına göre başvuruculardan Muhammet Durmuş, bireysel başvuruda bulunulmasından sonra 6/9/2016 tarihinde yaşamını yitirmiştir.

42. Ceza soruşturmasının yürütülmesinin yanında olayın hemen akabinde Ceza İnfaz Kurumu görevlileri hakkında bir idari soruşturma açılmış ve bu soruşturma sonucunda verilen kararda; müteveffanın bulunduğu odanın kapısında bulunan kilidi görevlilerin açmaması için kemerle sararak ilk müdahaleyi geciktirmeye çalıştığı, görevli personelin kilidi açarak alevleri yangın tüpü ve su bidonlarıyla söndürerek müteveffayı bulunduğu odadan dışarı çıkardığı ve müteveffaya ilk müdahaleyi hemen orada yaparak 112 Acil Servisiyle hastaneye gönderdiği, alınan diğer hükümlü ifadelerine göre müteveffanın psikolojik sorunları olduğu ve sürekli kendi kendine konuştuğu ancak kendine zarar vereceğine ilişkin olarak bir izlenim bırakmadığının anlaşıldığı, dolayısıyla ilgili görevlilerin olayda kusur ve ihmallerinin bulunmadığı sonucuna varıldığı belirtilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

43. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Bir suçun işlendiğini öğrenen Cumhuriyet savcısının görevi" kenar başlıklı 160. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Cumhuriyet savcısı, ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez kamu davasını açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin gerçeğini araştırmaya başlar."

44. 5271 sayılı Kanun'un "Cumhuriyet savcısının görev ve yetkileri" kenar başlıklı 161. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Cumhuriyet savcısı, doğrudan doğruya veya emrindeki adli kolluk görevlileri aracılığı ile her türlü araştırmayı yapabilir; yukarıdaki maddede yazılı sonuçlara varmak için bütün kamu görevlilerinden her türlü bilgiyi isteyebilir. Cumhuriyet savcısı, adli görevi gereğince nezdinde görev yaptığı mahkemenin yargı çevresi dışında bir işlem yapmak ihtiyacı ortaya çıkınca, bu hususta o yer Cumhuriyet savcısından söz konusu işlemi yapmasını ister.

..."

45. 5271 sayılı Kanun'un "Adli kolluk ve görevi" kenar başlıklı 164. maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(1) Adli kolluk; 4.6.1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 8, 9 ve 12 nci maddeleri, 10.3.1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun 7 nci maddesi, 2.7.1993 tarihli ve 485 sayılı Gümrük Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 8 inci maddesi ve 9.7.1982 tarihli ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanununun 4 üncü maddesinde belirtilen soruşturma işlemlerini yapan güvenlik görevlilerini ifade eder.

(2) Soruşturma işlemleri, Cumhuriyet savcısının emir ve talimatları doğrultusunda öncelikle adli kolluğa yaptırılır. Adli kolluk görevlileri, Cumhuriyet savcısının adli görevlere ilişkin emirlerini yerine getirir.

..."

46. 5271 sayılı Kanun'un "Kamu davasını açma görevi" kenar başlıklı 170. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

" Soruşturma evresi sonunda toplanan deliller, suçun işlendiği hususunda yeterli şüphe oluşturuyorsa; Cumhuriyet savcısı, bir iddianame düzenler."

47. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından kabul edilen -soruşturmanın yürütüldüğü dönemde de yürürlükte olan- 18/10/2011 tarihli ve (10) No.lu Genelge'nin ilgili bölümü şöyledir:

..."

3- İnsan haklarına saygılı bir şekilde maddi gerçeğin araştırılması ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi için soruşturmaların zamanında, etkin, eksiksiz, süratli ve düzenli bir şekilde yürütülmesi, bu cümleden olarak; suç işlendiğinin herhangi bir şekilde öğrenilmesi üzerine zaman geçirilmeksizin soruşturma başlatılması, delillerin tespit edilerek muhafaza altına alınması, gerektiğinde olay yerinin güvenliğinin sağlanması suretiyle delillerin kaybolmasını ve bozulmasını önleyici tedbirler alınarak olay yerine derhâl gidilmesi, olay yerinin incelenmesi ile keşif yapılmak suretiyle ileri sürülen iddialarla karşılaştırılmasının yapılması, olay yerinin fotoğraflarının veya görüntülerinin soruşturmayı aydınlatacak şekilde tespit ettirilmesi, ayrıca yapılan işlemlerin ayrıntılı olarak tutanağa geçirilmesi, şüpheli veya sanığın beden muayenesi ve vücudundan örnek alınması gibi soruşturma işlemlerinin usul ve kanun hükümlerine göre geciktirilmeksizin yerine getirilmesi, olayla

ilgili olan şüpheli, tanık, şikâyetçi ve mağdur ifadelerinin eksiksiz bir şekilde ve usulüne uygun olarak alınması,

(...)”

B. Uluslararası Hukuk

1. Birleşmiş Milletler Belgeleri

48. 1991 yılında yayımlanan Birleşmiş Milletler Hukuk Dışı, Keyfi ve Yargısız İnfazların Önlenmesine ve Soruşturulmasına İlişkin El Kılavuzu'nda (Uluslararası Otopsi Protokolü ve Minnesota Protokolü şeklinde anılmaktadır.) her şüpheli ölüm için soruşturma açılması ve bu soruşturmanın yeterli bir otopsiyi içermesi, otopsinin ehil kişilerce yapılması ve soruşturma sonuçlarının otopsi raporu da dâhil olmak üzere kamuoyuna sunumunun amaçlanması gibi ölüm nedeninin araştırılmasındaki minimum yasal standartlar belirlenmiştir.

2. Avrupa Konseyi Belgeleri

49. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "*İnsan haklarına saygı yükümlülüğü*" kenar başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Yüksek Sözleşmeci Taraflar kendi yetki alanları içinde bulunan herkesin, bu Sözleşme'nin birinci bölümünde açıklanan hak ve özgürlüklerden yararlanmalarını sağlarlar"

50. Sözleşme'nin "*Yaşam hakkı*" kenar başlıklı 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

"Herkesin yaşam hakkı yasayla korunur..."

51. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Sözleşme'nin 2. maddesi 1. maddesiyle birlikte yorumlandığında devletin yaşama hakkı kapsamındaki bir olayı etkili soruşturma yükümlülüğünün bulunduğunu kabul etmiştir (*McCann ve diğerleri/Birleşik Krallık* [BD], B. No: 18984/91, 5/9/1995, § 161). Mahkeme, yaşama hakkı kapsamında incelediği *McCann ve diğerleri/ Birleşik Krallık* başvurusunda verdiği kararlar devletin etkili soruşturma yükümlülüğü bulunduğunu ilk kez belirgin bir şekilde karar altına almıştır.

52. Mahkemeye göre bu yükümlülük, sadece bir kamu görevlisinin eylemi veya ihmali sonucu meydana gelen ölüm olayları açısından geçerli değildir (*Salman/Türkiye* [BD], B. No: 21986/93, 27/6/2000, § 105; *Şener Can ve diğerleri/Türkiye*, B. No: 27446/12, 24/11/2014, § 37). Devletin doğal olmayan her ölüm olayında -öldürmeme ya da yaşamı korumama yükümlülüklerini ihlal etmemiş olsa da- gerçekleşen ölümün sebebini ve varsa sorumlularını ortaya çıkarmaya yönelik etkili bir soruşturma yapma yükümlülüğü vardır. Ayrıca devletin etkili soruşturma yapma şeklindeki usul yükümlülüğü, maddi yükümlülükten ayrı ve bağımsız bir yükümlülük hâline gelmiştir.

53. Mahkeme, 2001 yılında incelediği bir başvuruda verdiği kararda ise devletin yükümlülüğündeki etkili soruşturmanın ilkelerini belirlemiştir (*Hugh Jordan/Birleşik Krallık*, B. No: 24746/94, 4/5/2001). "Jordan Prensipleri" olarak anılan bu ilkeler, Mahkemenin tamamen yeni belirlediği ilkeler değildir. Yukarıda belirtilen *McCann ve diğerleri/ Birleşik Krallık* kararından beri önüne gelen davalarda uyguladığı birtakım ilkelerin sistematikleştirilmesinden ibarettir. Mahkemenin yaşama hakkı kapsamında etkili soruşturmaya ilişkin belirlediği ilkeler şöyledir:

-Soruşturma makamlarının yaşama hakkıyla ilgili konulardan haberdar olduklarında kendiliğinden harekete geçmeleri (*Hugh Jordan/Birleşik Krallık*, §105)

-Soruşturma makamlarının bağımsız olmaları (*Hugh Jordan/Birleşik Krallık*, §106)

- Soruşturmanın sorumluların tespitini ve cezalandırılmasını sağlayabilecek şekilde etkili olması, bu kapsamda olayı aydınlatmaya yarayabilecek bütün delillerin toplanması (*Hugh Jordan/Birleşik Krallık*, §107)

-Soruşturmanın makul bir süratle tamamlanması (*Hugh Jordan/Birleşik Krallık*, §108)

-Yürütülen soruşturmanın ve sonuçlarının kamu denetimine açık olması, her olayda ölen kişinin yakınlarının veya başvurucunun meşru menfaatlerini korumak için bu sürece gerekli olduğu ölçüde katılmalarının sağlanması (*Hugh Jordan/Birleşik Krallık*, § 109)

54. Mahkeme kararlarında, soruşturmanın etkililiği için bu ilkeler belirlenmekle birlikte soruşturma yükümlülüğünün bir sonuç yükümlülüğü değil uygun araçların kullanılması yükümlülüğü olduğu, bu itibarla bu konudaki yaptığı değerlendirmelerin başvuruculara üçüncü kişileri adli bir suç nedeniyle yargılatma ya da cezalandırma hakkı verdiği, tüm yargılamaları mahkûmiyetle veya belirli bir ceza kararıyla sonuçlandırma ödevi yüklediği anlamına hiçbir şekilde gelmediği de belirtilmiştir (*Öneryıldız/Türkiye* [BD], B. No: 48939/99, 30/11/2004, § 96).

55. Mahkemeye göre kasten gerçekleştirilen ölümlerde etkili bir cezai soruşturma yürütme zorunluluğu bulunmakla birlikte ihmal nedeniyle meydana gelen ölüm olaylarına ilişkin davalar açısından farklı bir yaklaşımın benimsenmesi gerekir. Buna göre yaşama hakkının veya fiziksel bütünlüğün ihlaline kasten sebebiyet verilmemiş ise “etkili bir yargısal sistem kurma” yönündeki pozitif yükümlülük her olayda mutlaka ceza davası açılmasını gerektirmez. Mağdurlara hukuki, idari ve hatta disiplinle ilgili hukuk yollarının açık olması yeterli olabilir (*Vo/Fransa* [BD], B. No: 53924/00, 8/7/2004, § 90; *Mastromatteo/İtalya* [BD], B. No: 37703/97, 24/10/2002, §§ 90, 94-95; *Calvelli ve Ciglio/İtalya*, B. No: 32967/96, 17/1/2002, § 51).

56. Bununla birlikte Mahkeme; ihmal suretiyle meydana gelen ölüm olaylarında kamu görevlilerinin bu konuda muhakeme hatasını veya dikkatsizliği aşan bir ihmali olduğu, başka bir ifadeyle olası sonuçların farkında olmalarına rağmen kendilerine verilen yetkileri göz ardı ederek tehlikeli bir faaliyet nedeniyle oluşan riskleri bertaraf etmek için gerekli ve yeterli önlemleri almadıkları durumlarda -bireyler kendi inisiyatifleriyle ne gibi hukuk yollarına başvurmuş olursa olsun- insanların hayatının tehlikeye girmesine neden olan kişiler aleyhine hiçbir suçlamada bulunulmamasının ya da bu kişilerin yargılanmamasının yaşama hakkının ihlaline neden olabileceğine karar vermiştir (*Öneryıldız/Türkiye* [BD], B. No: 48939/99, 30/11/2004, § 93; *Budayeva ve diğerleri/Rusya*, B. No: 15339/02, 20/3/2008, § 140).

57. Mahkemeye göre bu yaklaşım, Sözleşmeci bir devletin makamlarının, vatandaşların tümüne sağlamakla yükümlü oldukları tıbbi bakımı vermeyi reddederek bir kimsenin hayatını tehlikeye atmaları hâlinde veya tehlikeye attıklarının kanıtlanması hâlinde kamu sağlığı alanında da geçerlidir (*Chypre/Türkiye* [BD], B. No: 25781/94, §

V. İNCELEME VE GEREKÇE

58. Mahkemenin 11/5/2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

59. Yaşama hakkının doğal niteliği gereği, yaşamını kaybeden kişi açısından bu hakka yönelik bir başvuru ancak yaşanan ölüm olayı nedeniyle ölen kişinin mağdur olan yakınları tarafından yapılabilecektir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, B. No: 2012/752, 17/9/2013, § 41). Başvuru konusu olayda başvurucular Muhammet Durmuş, Kadriye Durmuş ve İrfan Durmuş; müteveffanın sırasıyla babası, annesi ve kardeşidir. Bu nedenle başvuru ehliyeti açısından bir eksiklik bulunmamaktadır.

A. Başvurucu Muhammet Durmuş Yönünden

60. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Kanun Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "*Bireysel başvuruların kabul edilebilirlik incelemesi ve şartları*" kenar başlıklı 48. maddesinin (5) numaralı fıkrası şöyledir:

"(5) Kabul edilebilirlik şartları ve incelemesinin usul ve esasları ile ilgili diğer hususlar İçtüzükle düzenlenir."

61. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 80. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Bölümler ya da Komisyonlarca yargılamanın her aşamasında aşağıdaki hâllerde düşme kararı verilebilir:

...

ç) Bölümler ya da Komisyonlarca saptanan herhangi bir başka gerekçeden ötürü, başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden görülmemesi.

(2) Bölümler ya da Komisyonlar; yukarıdaki fıkrada belirtilen nitelikteki bir başvuruyu, Anayasanın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde incelemeye devam edebilir."

62. Başvuruculardan müteveffanın babası olan Muhammet Durmuş'un başvuru tarihinden sonra 6/9/2016 tarihinde yaşamını yitirdiği anlaşılmıştır. Muhammet Durmuş'un yasal mirasçıları, hayatta olan eşi ile diğer beş çocuğu olup bu kişiler aynı zamanda müteveffanın annesi ve kardeşidirler. Dolayısıyla bu kişilerin tamamının, müteveffanın yaşamını yitirdiği olaya ilişkin Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşama hakkının ihlal edildiği iddiasıyla bireysel başvuru yapabilmesi önünde bir engel bulunmamaktadır. Nitekim Muhammet Durmuş'un eşi ile çocuğu, müteveffanın ise annesi ve kardeşi olan Kadriye Durmuş ve İrfan Durmuş, başvuru yollarını tükettikten sonra yaşama hakkının ihlal edildiği iddiasıyla bireysel başvuruda bulunmuş ancak diğerler mirasçıları bireysel başvuru yapmayı tercih etmemiştir. Muhammet Durmuş'un mirasçıları arasında bulunan fakat Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapmayı tercih etmeyen kişilerin müteveffanın kardeşleri olduğu ve başvuru yollarını tüketmek koşuluyla en başından itibaren bireysel başvuruda

bulunabileceği dikkate alındığında Muhammet Durmuş'un başvuru yapmayan mirasçılarına başvuruya devam edip etmeyecekleri hususu sorulmamıştır.

63. Açıklanan nedenlerle başvuru yapılmasından sonra vefat eden başvurucu Muhammet Durmuş'un hak ihlali iddialarının incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden kalmadığı anlaşıldığından bu başvurucu açısından düşme kararı verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

B. Diğer Başvurucular Yönünden

1. Öldürmeme Yükümlülüğü ile Üçüncü Kişinin Şiddetinden Korumama Suretiyle Yaşamı Koruma Yükümlülüğünün İhlal Edildiğine İlişkin İddialar Yönünden

a. Başvurucuların İddiaları

64. Başvurucular, yakınlarının Ceza İnfaz Kurumunda ölmeden önce tek kişilik bir odada tutulduğunu, bu durumda dışarıdan bir çakmak edinebilmesinin ve bir kemer bulundurabilmesinin imkânsız olması nedeniyle olaya ilişkin soruşturmada eylemi kendisinin gerçekleştirdiğinin kabul edilmesinin hayatın olağan akışına uygun düşmediğini belirterek Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşama hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüşler; maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuşlardır.

65. Bakanlık, bu iddia hakkında başvurunun kabul edilebilirliğine ilişkin bir görüş bildirmemiştir.

b. Değerlendirme

66. Anayasa'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" kenar başlıklı 17. maddesinin birinci ve dördüncü fıkraları şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

...

Meşrû müdafaa hali, yakalama ve tutuklama kararlarının yerine getirilmesi, bir tutuklu veya hükümlünün kaçmasının önlenmesi, bir ayaklanma veya isyanın bastırılması, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde yetkili merciin verdiği emirlerin uygulanması sırasında silah kullanılmasına kanunun cevaz verdiği zorunlu durumlarda meydana gelen öldürme fiilleri, birinci fıkra hükmü dışındadır."

67. Anayasa'nın "*Devletin temel amaç ve görevleri*" kenar başlıklı 5. maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Devletin temel amaç ve görevleri, ... Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır."

68. Devletin yaşama hakkına ilişkin negatif yükümlülüğü kapsamında kamusal bir yetkiyle güç kullanan görevlilerin kasıtlı ve hukuka aykırı bir şekilde hiçbir

bireyin yaşama son vermeme ödevi bulunmaktadır. Pozitif yükümlülükler kapsamında ise devletin yetki alanında bulunan tüm bireylerin yaşama hakkını kamu görevlilerinin, diğer bireylerin ve hatta kişinin kendi eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı koruma ödevi vardır. Devlet öncelikle yaşam hakkına yönelik tehdit ve risklere karşı caydırıcı ve koruyucu yasal düzenlemeler yapmalı, idari tedbirleri almalıdır. Bu ödev ayrıca bireyin yaşamını her türlü tehlike, tehdit ve şiddetten koruma yükümlülüğünü de içerir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 51).

69. Bu kapsamda, bazı özel koşullarda devletin kişinin kendi eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı yaşamı korumak amacıyla gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü de bulunmaktadır. Ceza infaz kurumlarında gerçekleşen ölüm olayları için de geçerli olabilecek bu yükümlülüğün ortaya çıkması için ceza infaz kurumu yetkililerinin kendi kontrolleri altındaki bir kişinin kendini öldürmesi konusunda gerçek bir risk olduğunu bilip bilmediklerini ya da bilmeleri gerekip gerekmediğini tespit etmek, böyle bir durum söz konusu ise bu riski ortadan kaldırmak için makul ölçüler çerçevesinde ve sahip oldukları yetkiler kapsamında kendilerinden beklenen her şeyi yapıp yapmadıklarını incelemek gerekmektedir (*Sadık Koçak ve diğerleri*, B. No: 2013/841, 23/1/2014, § 74).

70. Bireysel başvuru dosyası ve somut olaya ilişkin soruşturma belgeleri incelendiğinde başvurucuların iki hususu şikâyet konusu yaptıkları anlaşılmıştır. Bunlardan ilki yakınlarının hükümlü olarak tutulduğu Ceza İnfaz Kurumunda yakıldığı, ikinci ise tedavisi sürecindeki yetersizliklerin ve bu süreçte gösterilen ihmalkârlıkların da bu duruma eklenmesiyle kişinin yaşamını yitirmesidir.

71. Bu nedenle başvuruda, yaşama hakkı kapsamında yapılacak olan değerlendirmeye ilişkin çerçevenin her iki iddia bakımından ayrı ayrı belirlenmesi gerekmektedir.

72. Somut olayda ölümün, olaya ilişkin yürütülen soruşturma sonucunda kabul edildiğinin aksine yakınlarının kendi eylemi sonucunda gerçekleşmediği ve soruşturmada olayın koşulları dikkate alınarak bunun imkânsızlığının gözetilmediği başvurucular tarafından ileri sürülmüş; yakınlarının psikolojik rahatsızlığı veya başkaca herhangi bir sebeple kendi eylemiyle gerçekleşecek bir tehlike ile karşı karşıya kalmasına rağmen Ceza İnfaz Kurumu yetkililerinin bu tehlikeyi bildikleri, öngördükleri ya da bilmeleri veya öngörmeleri gerektiği ileri sürülmemiştir.

73. Yaşama hakkı kapsamında yapılan bireysel başvurularda, devletin öldürmeme yükümlülüğünün incelenebilmesi bakımından her zaman bu konuda bir iddianın ileri sürülmesinin gerekemeyebileceği ve bu konuda -öldürmeme yükümlülüğünün ihlal edildiği- olayın koşullarının şüphe uyandırmasının yeterli olabileceği söylenebilir ise de yaşamı koruma yükümlülüğü bakımından inceleme yapılabilmesi için bu yükümlülüğünün ihlal edildiğinin ileri sürülmesi gerekir.

74. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Ancak burada Anayasa Mahkemesi tarafından resen tespit edilecek olan husus, başvurucular tarafından ileri sürülen olay ve olguların hukuki nitelendirilmesi, başka bir anlatımla başvurunun hangi hak veya özgürlük kapsamında inceleneceği olup bu durum başvuruda ileri sürülmemeyen bir olay veya olgunun inceleneceği şeklinde anlaşılmamalıdır.

75. Aksinin kabulü, devletin sahip olduğu yükümlülükler bakımından maddi, usule ilişkin farklı ve birden çok boyutu bulunan yaşama hakkı kapsamında

yapılan her başvuruda ihlal edildiği ve/veya derece mahkemeleri tarafından ihlal edildiği tespit edilmekle birlikte yeterli giderim sağlanmadığı ileri sürülmediği hâlde yaşama hakkı kapsamında devletin sahip olduğu tüm yükümlülüklerin incelenmesi sonucunu ortaya çıkarabilecek olup bu durum bireysel başvurunun ikincil niteliğine uygun düşmeyecektir.

76. Bu itibarla başvuruda, ileri sürülmediği için devletin müteveffayı kendi eylemine karşı koruma yükümlülüğüne ilişkin bir inceleme yapılmamıştır.

77. Bununla birlikte başvuru, yakınlarının öldürüldüğü iddiasına ilişkin olarak eylemin kamu görevlilerince mi yoksa üçüncü bir kişi tarafından mı gerçekleştirildiğini belirtmeden şikâyetle bulunmuşlardır. Başvurucuların, somut olayın koşullarına göre yakınlarının kendisini yakmasının imkânsız olduğunu düşündükleri ve bu düşünceden hareketle failin hükümlü ya da kamu görevlisi olduğunu belirtmeden öldürüldüğünü iddia ettikleri anlaşılmaktadır. Başvuruda, gerek bu yöndeki iddialar gerek olayın koşulları dikkate alınarak devletin öldürmemeye ilişkin yükümlülüğünü ihlal edip etmediğinin yanında başvuru yakınlarının yaşamını üçüncü kişilerin ölümcül şiddetinden korumaya ilişkin yükümlülüğünü de ihlal edip etmediğinin incelenmesi gerekir.

78. Kamusal yetkiyle güç kullanılması sonucu gerçekleşen ölümlerin devletin yaşam hakkına ilişkin negatif yükümlülüğü kapsamında değerlendirilmesi gerekir (*Cemil Danışman*, B. No: 2013/6319, 16/7/2014, § 44). Kamu görevlilerinin, güç kullanımı sonucu gerçekleşen ya da gerçekleştirildiği iddia edilen ölümlere ilişkin soruşturmaların etkili olabilmesi için soruşturma makamlarının olaya karışmış olabilecek kişilerden bağımsız olması gerekir. Soruşturma makamlarının sadece hiyerarşik ve kurumsal bağımsızlığı yeterli olmayıp aynı zamanda soruşturmanın da fiilen bağımsız olarak yürütülmesi gerekir (*Cemil Danışman*, § 96).

79. Olaya ilişkin yürütülen soruşturmada müteveffayla aynı bölümde tutulan hükümlülerin ifadeleri Cumhuriyet Savcısı tarafından alınmıştır. Bu ifadelerde idare tarafından müteveffanın tutulduğu bölümde sigara içilmesine izin verildiği, bu bölümde tutulan hükümlülerin sigara içebilmek için çakmak bulundurabildikleri ve olaydan hemen önce müteveffaya istemesi üzerine bir çakmak verildiği belirtilmiştir. Aynı nitelikteki açıklamalar, şüpheli olarak ifade veren Ceza İnfaz Kurumu görevlileri tarafından da yapılmıştır (bkz. §§ 26-31).

80. Soruşturmada, olay yerinde Cumhuriyet Savcısı ve Olay Yeri İnceleme ekibi tarafından olayın ne şekilde gerçekleştiğinin belirlenebilmesine ve bu yönde yapılacak değerlendirmeye ışık tutacak maddi delil elde edilebilmesine yönelik incelemelerin yapıldığı, bu incelemelerin ve olay yerindeki delillerin toplanmasının Ceza İnfaz Kurumu idaresine ve bu Kurumdaki memurlara bırakılmadığı görülmüştür. Bu incelemeler sonucunda ipe bağlanmış bir çakmak bulunmuş, yangın başlatıcı veya hızlandırıcı madde kalıntılarına ise rastlanmamıştır. Olay yerine ihbar üzerine gelen 112 Acil Servis doktorunun da alınan ifadesinden, müteveffanın kaldığı odadaki yatağın alev aldığı söylediğini hatırladığını beyan ettiği anlaşılmıştır (bkz. § 35).

81. Öte yandan başvuru tarafından müteveffanın Devlet Hastanesinde tedavisinin yapıldığı sırada yakıldığını söylediği iddia edilmiş ise de soruşturma sürecinde alınan ifadelerindeki bu konudaki anlatımlarının tutarsız ve birbirleriyle çelişkili nitelikte olduğu anlaşılmıştır (bkz. §§ 32, 33). Keza soruşturmada, müteveffanın Devlet Hastanesine kaldırılmasından, burada yoğun bakım ünitesine

alınmasından sonra konuşabildiği ve ifade verebilecek durumda olduğu yönünde bir tespit de bulunmamaktadır.

82. Ayrıca Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından, başvuru İrfan Durmuş'un müteveffanın olaydan önce başka hükümlülerce darbedildiği iddiası üzerinde de durulmuş ve bu iddiaların doğruluğu ile bu durumun yaşanan ölüm olayıyla bir bağlantısının bulunup bulunmadığı araştırılmıştır. Bu iddiaların doğruluğu ve olaydan önce Ceza İnfaz Kurumuna iletildiği tespit edilemediği gibi söz konusu iddialarda ileri sürülen olayların somut olayla bir bağlantısı bulunduğu belirlenememiştir.

83. Başvurucuların yakınlarının öldürüldüğü iddiaları bakımından soruşturma kapsamında yürütülen işlemlere bakıldığında ise olayın hemen ardından Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından olaya el konulduğu ve bizzat Cumhuriyet Savcısı'nın olay yerine giderek incelemeler yaptığı, ayrıca talimatı ve bilgisi dâhilinde Olay Yeri İnceleme ekibi aracılığıyla maddi delil toplama işlemlerinin yürütüldüğü, olay yerinden elde edilen maddi delillerin Cumhuriyet Başsavcılığında muhafaza altına alındığı, delil toplama ve bu delilleri muhafaza altına alma işlemlerinin Ceza İnfaz Kurumu görevlilerine bırakılmadığı, böylece delillerin karartılabileceği şüphesinin ortaya çıkmasının en baştan engellendiği, ölümün hemen sonrasında Cumhuriyet Savcısı nezaretinde ölü muayene ve sistematik otopsi işlemlerinin yapıldığı, bu işlemler sonucunda müteveffanın kesin tıbbi ölüm sebebinin tespit edildiği, ayrıca şüphelilerin ve görgü tanıklarının ifadelerinin Cumhuriyet Savcısı tarafından alındığı anlaşılmıştır. Tüm bu tespitler, soruşturmada yetkili makamlar tarafından olayın söz konusu iddia bakımından aydınlatılmasının istendiğinden kuşku duyulmasına neden olacak bir eksiklik bırakılmadığını ortaya koymaktadır.

84. Sonuç olarak olaya ilişkin resen ve derhâl başlatılan, ayrıca bağımsız ve tarafsız olarak yürütülen soruşturmada yangının meydana gelmesiyle ilgili olarak olayın ne şekilde gerçekleştiğini ortaya koyabilecek tüm delillerin toplandığı ve bu yönde gerekli tüm makul tedbirlerin alındığı, olayın gelişiminin tarafsız ve nesnel bir şekilde anlaşılmasını sağlayacak şekilde delillerin kendi içindeki tutarlılığının teyit edildiği, böylece yangının nasıl gerçekleştiğinin şüpheye yer vermeyecek şekilde ortaya konulabildiği ve nihayetinde elde edilen delillerin kapsamlı ve tarafsız bir analizi sonucunda bir karara varıldığı görülmektedir.

85. Sonuç olarak somut olayda başvuru yakınlarının yakınlarının hükümlü olarak tutulduğu Ceza İnfaz Kurumunda yakılarak öldürüldüğü izlenimi doğuracak herhangi bir bulgu veya bilgi bulunmamaktadır. Başvurucular, müteveffanın içinde bulunduğu fiziksel ortam ve bazı yoksunluklardan hareketle böyle bir iddiayı ileri sürmüşler; olay öncesinde böyle bir riskle -öldürülme- karşı karşıya kaldığına ya da böyle bir riskin gerçekleşeceğine dair emarelerin bulunduğuyla ilişkin herhangi bir açıklama yapmamışlar veya bu kapsamda değerlendirilebilecek bir olaydan bahsetmemişlerdir.

86. Diğer taraftan başvuru yakınlarının yakınlarının ölümcül şiddete maruz bırakıldığını kanıtlayacak bir delil elde etmesinin zor olabileceği düşünülebilir. Hatta çoğu zaman bunun başvuru yakınlarından beklenmesi de söz konusu olmamalıdır. Özellikle somut olaydaki gibi devletin kontrolü altında tutulan kişilerin yaşamını yitirdiği olaylarda başvuru yakınlarından yakınlarının kasten öldürüldüğüne ilişkin delil elde etmelerini ya da bu yönde kesin bir delil ileri sürmelerini beklemek mümkün değildir.

87. Bununla birlikte somut olayda müteveffanın olaydan önce ölümcül şiddete maruz kalacağına ilişkin bir tehditle karşı karşıya kaldığı ya da ani gelişen bir

olay sırasında öldürüldüğü hususunda soruşturmada ulaşılan kanaatin aksine makul bir şüphe bulunduğunu söyleyebilmeyi mümkün kılan bir neden bulunmamaktadır.

88. Başvurucuların da yakınlarının öldürüldüğü iddialarını, hem ceza soruşturması aşamasında sundukları şikâyet ve itiraz dilekçelerinde hem de bireysel başvuru dilekçesinde genel olarak açıkladıkları, sadece yangının kendi eylemiyle çıkmasının fiili imkânsızlığını ileri sürdükleri ve bu iddiaları bakımından etkililik adına bir eksiklik içermeyen ve soruşturma sırasında elde edilen delillere göre varılan kararın aksini düşündürtecek ayrıntılı hiçbir bilgi sunmadıkları görülmektedir.

89. Bu değerlendirmeler ışığında somut başvuru değerlendirildiğinde başvurucuların Ceza İnfaz Kurumunda tutulan yakınlarının öldürüldüğünü söyleyebilmeyi mümkün kılar nitelikte her türlü makul şüpheden uzak hiçbir kanıtın bulunmadığı, dolayısıyla bu yöndeki iddiaların soyut ve kanıtlanmamış şikâyetlerden oluştuğu açıkça anlaşıldığından başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Gerekli Tedavinin Sağlanmaması Nedeniyle Yaşamı Koruma Yükümlülüğünün İhlal Edildiğine İlişkin İddia Yönünden

a. Başvurucuların İddiaları ve Bakanlığın Görüşü

90. Başvurucular, yakınlarının yanmasının ardından gerçekleştirilen tedavinin bazı yetersizlikler ve ihmaller içerdiğini belirterek Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşama hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüşler; maddi ve manevi tazminata karar verilmesi taleplerinde bulunmuşlardır.

91. Bakanlık görüşünde, yaşama hakkı kapsamında "etkili bir yargısal sistem kurma" yönündeki pozitif yükümlülüğün her olayda mutlaka cezai soruşturma başlatmayı ve yürütmeyi gerektirmediği, somut olayda başvurucuların ilgili kişiler veya idare aleyhine adli ya da idari yargıda tazminat davası açtığına ilişkin bir bilginin bulunmadığı, bu durumda başvurucuların hem ilgili sağlık personelinin veya idarenin sorumluluğunun ortaya konulmasına hem de gerektiği takdirde tazminat ödenmesine imkân sağlayacak bir hukuki yoldan kendilerini mahrum bıraktıkları belirtilerek bu hususun kabul edilebilirlik incelemesi bakımından gözönünde tutulması gerektiği ifade edilmiştir.

b. Değerlendirme

92. Anayasa'nın 56. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenler."

93. Yaşama hakkı kapsamındaki yaşamı korumaya ilişkin pozitif yükümlülük, sağlık alanında yürütülen faaliyetleri de kapsamaktadır. Nitekim Anayasa'nın 56. maddesinde herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu, devletin "*herkesin hayatını(,) beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak (...)* amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini" düzenleyeceği, bu görevini kamu ve özel sağlık kurumları ile sosyal kurumlardan yararlanarak, onları denetleyerek yerine getireceği kurala bağlanmıştır (bkz. § 58).

94. Devlet -isterse kamu isterse özel sağlık kuruluşları tarafından yerine getirilsin- sağlık hizmetlerini hastaların yaşamlarının korunmasına yönelik gerekli tedbirlerin alınabilmesini sağlayacak şekilde düzenlemek zorundadır (*Nail Artuç*, B. No: 2013/2839, 3/4/2014, § 35).

95. Yaşama hakkının korunması amacıyla öngörülen mekanizmaların yalnızca teoride kalması hâlinde devletin sahip olduğu pozitif yükümlülüklerin yerine getirildiğinden söz edilemeyeceğini ayrıca ve özellikle vurgulamak gerekir. Bu sebeple yaşamı korumak için öngörülen mekanizmaların uygulamada da fiilen etkili bir şekilde işliyor olması gerekir.

96. Bu kapsamda sağlık hizmetlerinin yerine getirilmesine ilişkin yasal ve idari çerçevenin yeterliliğinin yaşama hakkını koruyabilme kapasitesinin yanında yaşama hakkını etkili şekilde koruyan yasal ve idari bir çerçeve mevcutsa buna riayet edilerek yaşama hakkının korunup korunmadığının da incelenmesi gerekir.

97. Ancak mevcut başvuruda, aşağıda yapılan değerlendirmede ayrıntılarıyla açıklandığı üzere başvurucuların söz konusu iddiasına ilişkin bahsi geçen ilkeler çerçevesinde bir inceleme yapılabilmesine olanak verecek herhangi bir argüman bulunmamaktadır.

98. Başvuru konusu olayda müteveffanın önce Devlet Hastanesine götürüldüğü, akabinde sağlık durumunun ciddi olması ve burada yanık tedavisi ünitesinin bulunmaması nedeniyle başka devlet veya üniversite hastanesine nakledilmesi için girişimlerde bulunulduğu anlaşılmakta ise de müteveffanın, bu sağlık kuruluşlarında bulunan bir yanık tedavisi ünitesine/merkezine gerçekten yer yokluğu, başka bir ifadeyle devletin yanık merkezlerinde kapasitelerine ilişkin idari ve yasal tedbirleri almaması nedeniyle mi yoksa yetkililerin kendilerinden makul olarak beklenebilecekleri yapmamaları ve/veya gerekli tedbirleri almamaları sonucu mu nakledilemediği açıklığa kavuşturulamamıştır.

99. Bu nedenle başvurucuların müteveffanın tedavisinde yetersizlikler bulunduğu ve bu konuda ihmalkârlıklar gösterildiği iddiaları hakkında sadece devletin yaşamı koruma kapsamındaki etkili yargısal sistem kurma yükümlülüğü çerçevesinde bir inceleme yapılmıştır.

i. Kabul Edilebilirlik Yönünden

100. Somut olayda başvurucular, idari veya adli yargıda tazminat davası açtıklarına ilişkin herhangi bir bilgi ve belgeyi bireysel başvuru dosyasında sunmamışlardır. Dolayısıyla başvurucuların sadece ceza soruşturması sürecini tükettikten sonra bireysel başvuruda bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda ileri sürülen iddia bakımından etkili başvuru yollarının tüketilip tüketilmediği hususunun değerlendirilmesi gerekir.

101. Devletin yaşama hakkı kapsamındaki pozitif yükümlülüğü, doğal olmayan her ölüm olayının sorumlularının belirlenmesini ve gerekiyorsa hesap vermelerini sağlayabilecek etkili bir soruşturma yürütmeyi gerektirir. Bu soruşturmanın temel amacı, yaşam hakkını koruyan hukukun etkili bir şekilde uygulanmasını ve kamu görevlilerinin müdahalesiyle veya onların sorumlulukları altında meydana gelen veya diğer bireylerin filleriyle gerçekleşen ölümler nedeniyle ilgililerin hesap vermelerini sağlamaktır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 54).

102. Yaşama hakkına ilişkin bu yükümlülük olayın niteliğine bağlı olarak cezai, hukuki ve idari nitelikte soruşturmalarla yerine getirilebilir. Kasıtlı eylemler

sonucu meydana gelen ölüm olaylarında Anayasa'nın 17. maddesi gereğince devletin sorumlularını tespitini ve cezalandırılmalarını sağlayabilecek nitelikte bir cezai soruşturma yürütme yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu tür olaylarda idari soruşturmalar ve tazminat davaları sonucunda idari bir yaptırım veya tazminata hükmedilmesi, ihlali gidermek ve dolayısıyla mağdur sıfatını ortadan kaldırmak için yeterli değildir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 55).

103. Kasıtlı olmayan fiiller nedeniyle meydana gelen ölüm olaylarına ilişkin soruşturma yükümlülüğü açısından farklı bir yaklaşım benimsenebilir. Bu kapsamda yaşama hakkının veya vücut bütünlüğünün ihlaline kasten sebebiyet verilmediği durumlarda pozitif yükümlülük, her olayda mutlaka ceza davası açılmasını gerektirmez. Mağdurlara hukuki, idari ve hatta disiplinle ilgili hukuk yollarının açık olması yeterli olabilir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 59).

104. Bu yaklaşım, tıbbi hata sonucu meydana geldiği ileri sürülen ölüm olayları için de geçerlidir. Diğer taraftan bu şekildeki bir kabul, bu tür olaylarda yürütülen ceza soruşturmalarının Anayasa Mahkemesi tarafından değerlendirilmeyeceği anlamına da gelmemektedir. Ancak ilke olarak tıbbi hatalara ilişkin şikâyetler konusunda temel başvuru yolu, hukuki sorumluluğu tespit adına takip edilecek olan hukuk veya idari tazminat davası yoludur (*Kenan Sayın*, B. No: 2013/5376, 14/10/2015, § 50; *Coşkun Gömüç ve Taşkın Gömüç*, B.No: 2013/9597, 21/4/2016, § 64; *Zeki Kartal*, B. No: 2013/2803, 21/1/2016, § 78; *Nail Artuç*, § 38).

105. Bununla birlikte kasıtlı olmayan fiiller nedeniyle meydana gelen ölüm olaylarında kamu makamlarının muhakeme hatası veya dikkatsizliği aşan bir kusuru olduğu ya da olası sonuçların farkında olmalarına rağmen söz konusu makamların kendilerine verilen yetkiler kapsamında tehlikeli bir faaliyet nedeniyle oluşan riskleri bertaraf etmek için gerekli ve yeterli önlemleri almadığı durumlarda ilgililer diğer hukuk yollarına başvurmuş olsalar dahi kişilerin hayatının tehlikeye girmesine neden olanlar hakkında bir ceza soruşturması yürütülmesi gerekir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 60).

106. Aynı durum yetkili kişi ve kurumların mesleki ödevlerini hiçe sayarak sağlık kuruluşlarına başvuran hastanın hayatına veya vücut bütünlüğüne, hastalığının tanı ve tedavisine ilişkin değerlendirme hatasını aşacak şekilde zarar vermeleri hâlinde sağlık alanında yürütülen faaliyetlerde de geçerlidir (*Kenan Sayın*, § 47).

107. Başvurunun koşulları bu yönüyle değerlendirildiğinde somut olayın bir doktor ya da başka bir sağlık personeli tarafından yapılan tıbbi bir hata yahut hastalık hakkında konulan yanlış bir teşhis nedeniyle yaşama hakkının ihlal edildiği iddiası ile ilgili olmayıp sağlık durumunun ciddiyeti yetkili makamlarca bilinen bir hastanın (müteveffa) yanık tedavi ünitesi/merkezi olan bir hastaneye kabul edilmemesi suretiyle yaşamının korunması için gerekli tedbirlerin alınmaması sonucu yaşama hakkının ihlal edildiği iddiası ile ilgili olduğu sonucuna varılmıştır.

108. Başka bir anlatımla somut olay, herhangi bir sağlık personelinin hatalı bir tıbbi müdahalede yahut hastalık hakkında yanlış bir teşhiste bulunmasından ziyade müteveffanın yanmasından sonra yanık tedavisi üniteleri bulunan sağlık kuruluşları tarafından kabul edilmemesiyle ilgilidir. Bu nedenle başvuru, bu yönüyle Anayasa Mahkemesinin tazminat yolu tüketilmediğinden kabul edilemezlik kararı verdiği tıbbi hataya ilişkin diğer başvurulardan açıkça farklılık göstermektedir.

109. Anayasa Mahkemesinin hukuk mahkemelerinde ya da idari yargıda tazminat davası açılmadığı gerekçesiyle başvuru yollarının tüketilmemiş olması

nedeniyle kabul edilemezlik kararı verdiği tıbbi hataya ilişkin başvurularda, tıbbi müdahale anında veya hastalığın takibinde yapıldığı iddia edilen bir hata veya hastalık hakkında konulan yanlış bir teşhis sebebiyle yaşama hakkının ihlal edildiği iddiaları ileri sürülmesine rağmen (Örnek karar için bkz. pek çok karar arasından yukarıda değinilen *Kenan Sayın, Coşkun Gömüç ve Taşkın Gömüç, ve Zeki Kartal* kararı ile *Saadet Ergün ve diğerleri*, B. No: 2013/4194, 14/10/2015) somut olay, bu durumlardan farklı olarak müteveffaya tıbbi müdahale sırasındaki tıbbi gerekliliklerin yerine getirilmemesi ile değil aksine gerekli tedavinin sağlanmamasıyla ilgilidir.

110. Bu nedenle başvuruda, Anayasa Mahkemesinin başvuru yollarının tüketilmesi koşuluna ilişkin yerleşik içtihadının uygulanamayacağı ve ceza soruşturması sürecinin incelenmesinin gerekli olduğu ile başvuru yollarının tüketilmesi koşulu yönünden herhangi bir eksiklik bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

111. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan yaşama hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

Rıdvan GÜLEÇ bu görüşe katılmamıştır.

ii. Esas Yönünden

(1) Genel İlkeler

112. Ceza soruşturmasının etkili olması için soruşturma makamlarının resen ve derhâl harekete geçerek ölüm olayını aydınlayabilecek ve sorumluların belirlenmesini sağlayabilecek bütün delilleri tespit etmeleri gerekir. Soruşturmada ölüm olayının nedeninin veya sorumlu kişilerin belirlenmesi imkânını zayıflatan bir eksiklik, etkili soruşturma yükümlülüğüne aykırılık oluşturabilir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 57).

113. Ceza soruşturmasının etkililiğini sağlayacak hususlardan biri de fiilen hesap verilebilirliği sağlamak için soruşturma sürecinin kamu denetimine açık olmasıdır. Ayrıca her olayda ölen kişinin yakınlarının meşru menfaatlerini korumak için bu sürece gerekli olduğu ölçüde katılmaları sağlanmalıdır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 58).

114. Soruşturmanın makul bir süratle yürütülmesi gerekir. Bazı durumlarda soruşturmanın ilerlemesine engel olan güçlükler bulunabilir. Ancak böyle bir durumda dahi yetkililerin süratle hareket etmeleri olayın aydınlatılabilmesi, hukukun üstünlüğüne olan inancın korunması ve hukuka aykırı eylemlere müsamaha gösterildiği veya kayıtsız kaldığı görünümü verilmemesi açısından kritik bir öneme sahiptir (*Deniz Yazıcı*, B. No: 2013/6359, 10/12/2014, § 96).

115. Bununla birlikte her olayın kendine özgü şartlarında değerlendirmesinin yapılması koşuluyla yaşamı tehlikeye soktuğu açık olan eylemler ile maddi ve manevi varlığa yönelik ağır saldırıların cezasız kalmaması gerekmektedir (*Filiz Aka*, B. No: 2013/8365, 10/6/2015, § 32).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

116. Olaya ilişkin soruşturmada, yukarıda genel ilkeler bölümünde ifade edilen başvuru sahiplerinin meşru menfaatlerini korumak için bu sürece gerekli olduğu ölçüde katılmalarının sağlanması ve makul bir süratle yürütülmesi gerekliliği konularında başvuru sahipleri tarafından herhangi bir iddia ileri sürülmediği gibi bu konularda bir eksikliğin bulunmadığı da görülmektedir.

117. Başvurucuların soruşturma sonucunda verilen karara itiraz edip

taleplerini ileri sürerek bu sürece katılabildikleri ve olayın niteliği gereği kriminal incelemeler yapılması, görgü tanıklarının ifadelerinin alınması, bilirkişi raporlarının düzenlenmesi gibi birbirinden farklı nitelikte soruşturma işlemleri gerçekleştirilmesi gerekliliğine rağmen soruşturmanın 1 yıl 5 ay gibi makul bir sürede tamamlanabildiği anlaşılmıştır.

118. Soruşturmanın, başvuru sahiplerinin katılmalarının sağlanması ve makul bir süratle yürütülmesi konularında herhangi bir eksiklik içermediği görülmekle birlikte etkililiği adına olayın tüm yönlerinin aydınlatılması ve varsa sorumluların tespit edilebilmesi için bütün delillerin toplanması bakımından da incelenmesi gerekmektedir.

119. Yukarıda olaylar ve olgular bölümünde ayrıntılarıyla yer verildiği üzere başvuruya konu olayın müteveffaya yönelik olarak gerçekleştirilen tıbbi müdahale ve tedavi bakımından birden fazla aşamalı olarak gerçekleştiği görülmektedir. Bu aşamalardan ilki müteveffanın, tutulduğu Ceza İnfaz Kurumundaki tek kişilik odada çıkan yangında vücudunda 2. ve 3. derece yanıklar oluşması nedeniyle ihbar üzerine olay yerine gelen 112 Acil Servis ekibi tarafından Devlet Hastanesine götürülmesidir. Bundan sonraki aşama ise müteveffanın Devlet Hastanesinde yoğun bakım ünitesine alınarak tedavisine başlanması ve aynı zamanda sağlık durumunun ciddiyeti nedeniyle yanık tedavi ünitesi/merkezi bulunan bir devlet veya üniversite hastanesine hemen nakledilmeye çalışılmasıdır.

120. Bu aşamada müteveffanın sağlık durumunun vücudunda ileri derecede yanıklar meydana gelmesi nedeniyle iyi olmadığı, hayati tehlikesinin bulunduğu, tedavisine vakit kaybedilmeksizin yanık tedavi ünitesi bulunan bir hastanede devam edilmesi gerektiği ve ilgili doktor tarafından bu nitelikteki bir hastaneye nakli konusunda yoğun uğraşların verildiği tartışmasızdır. Müteveffanın nakli konusunda yer yokluğu ve başka nedenlerle bir süre başarılı olunamadığına Devlet Hastanesi tarafından düzenlenen epikriz raporunda, bu konuda ifadesine başvuru doktorun anlatımlarında, Adli Tıp Kurumu Birinci İhtisas Kurulunun raporunda ve Cumhuriyet Başsavcılığının kovuşturmaya yer olmadığına dair kararında açıkça yer verilmiştir (bkz. §§ 18, 36-38). Hatta Cumhuriyet Başsavcılığının söz konusu kararında, yer yokluğu gerekçesiyle müteveffanın hastanelere kabul edilmemesi sonucu tedavisine "zorunlu olarak" 15/08/2012 tarihine kadar Devlet Hastanesinde devam edildiği de vurgulanmıştır (bkz. § 38).

121. Olayın son aşamasında ise soruşturmada alınan ifadelere ve ilgili belgelere göre bir devlet hastanesinde başka bir hastanın yaşamını yitirmesiyle yer bulunabilmesi sonucunda nakil işlemi gerçekleştirilebilmiştir.

122. Olay hakkında yürütülen soruşturmanın, müteveffanın Devlet Hastanesine nakledildiği ve tedavisinin burada belli bir süreyle gerçekleştirildiği aşamasıyla yanık tedavisi ünitesi bulunan hastaneye nakledilmesinden yaşamını yitirdiği tarihe kadar süren son aşamaya ilişkin olarak herhangi bir eksiklik içermediği, Adli Tıp Kurumu Birinci İhtisas Kurulunun sağlık personeli hakkında düzenlediği raporda müteveffanın Ceza İnfaz Kurumundan derhâl ve gerekli tedbirler alınarak Devlet Hastanesine nakledildiği, burada yetkililerce mevcut şartlar dâhilinde tedavisinin gerçekleştirildiği ve yanık tedavisi ünitesi bulunan Eğitim ve Araştırma Hastanesinde de takip ve tedavisinin uygun şekilde yapıldığı, böylece söz konusu müdahale ve tedavilerde herhangi bir kusur ve ihmalin bulunmadığının belirtildiği görülmüştür (bkz. § 37).

123. Bununla birlikte soruşturmanın, müteveffanın yanık tedavisi ünitesi bulunan ülkemizin farklı bölgelerindeki pek çok hastaneye kabul edilmemesine ilişkin olarak bazı sorulara cevap aranıp aranmadığı, böylece olayın bu aşamasının da aydınlatılıp aydınlatılmadığı yönünden değerlendirilmesi gerekmektedir.

124. Soruşturma belgelerinde, müteveffanın nakli konusunda farklı bölgelerdeki pek çok devlet ve üniversite hastanesiyle görüşüldüğü ancak bu hastanelerin bir kısmında yer olmadığı belirtilmiş, geri kalan kısmının ise müteveffayı 112 aracılığıyla kabul etmediğinin ileri sürüldüğü görülmektedir (bkz. § 18).

125. Soruşturmada, müteveffanın yer yokluğundan dolayı kabul edilmediği sonucuna varılmış ise de Devlet Hastanesi tarafından düzenlenen epikriz raporunda, bazı hastanelerin yer yokluğu gerekçesinin yanında bir kısmının farklı bir gerekçe ileri sürerek -112 Acil Servis aracılığıyla- müteveffayı kabul etmediklerinin belirtilmesine rağmen bu hususta bir araştırma yapılmadığı ve durumun açıklığa kavuşturulmadığı görülmektedir.

126. Bu eksikliğin yanında Adli Tıp Kurumu Birinci İhtisas Kurulunun raporunda, Devlet Hastanesinde görevli sağlık personelinin başka bir hastaneye nakil konusunda uğraş verdiği ve sürekli değişik yanık merkezleri ile temasa geçip kabulünü sağlamaya çalıştığı ancak belli bir süreyle bu konuda başarılı olamadığı belirtilmesine rağmen söz konusu rapor, nakilde yaşanan bu gecikmenin müteveffanın yaşama riski üzerindeki etkisine ilişkin bir açıklama içermemektedir (bkz. § 37).

127. Öncelikle bu tespitten Anayasa Mahkemesinin görevinin herhangi bir soruşturma ya da davada bilirkişi raporu veya uzman mütalaasının gerekli olup olmadığına karar vermek olduğu sonucu çıkarılmamalıdır. Bilirkişi raporu ve benzeri delillerin kabul edilebilirliği ve değerlendirilmesi hususları soruşturma makamlarının yetkisi dâhilindedir (*Ahmet Gökhan Rahtuvan*, B. No: 2014/4991, 20/6/2014, §§ 59, 60).

128. Ayrıca Anayasa Mahkemesinin mevcut tıbbi bilgilerden hareketle birtakım tahminlere yer vererek bilirkişilerin vardıkları sonuçların veya sahip oldukları bilimsel bakış açılarının doğru olup olmadığını irdeleme görevinin de bulunmadığı belirtilmelidir.

129. Diğer taraftan gerçekleşen bir ölüm olayına ilişkin delillerin -bilirkişi raporları da dâhil- değerlendirilmesi idari ve yargısal makamların ödevi olmakla birlikte Anayasa Mahkemesinin başvuru konusu olayın gelişim şeklini anlayabilmek ve başvuru sahiplerinin yakınlarının ölümünün tüm yönlerinin aydınlatılması noktasında soruşturma makamları ve derece mahkemeleri tarafından atılması gereken adımları nesnel bir şekilde değerlendirmek için olayın oluşum şeklini incelemesi gerekebilmektedir (*Rıfat Bakır ve diğerleri*, B. No: 2013/2782, 11/3/2015, § 68).

130. Somut olayda müteveffanın sağlık durumu, vücudunda meydana gelen yanık derecesi nedeniyle yaşamı açısından ciddi bir risk oluşturmaktadır. Bu riskin derecesi ölümcül sonuç doğurması bakımından o kadar yüksektir ki ilgili sağlık personeli tarafından tedavisi için gerçekleştirilmesi gerektiği belirtilen naklin olağan şekilde değil bir uçak ambulansla gerçekleştirilmesi gerektiği değerlendirilmesinde bulunulmuş ve nakil, Aydın-İzmir arasındaki kısa mesafeye rağmen bir uçak ambulansla gerçekleştirilmiştir.

131. Başlı başına bu durum, müteveffanın naklinin hemen gerçekleştirilememesinin sağlık durumu üzerindeki etkisi konusunda tatmin edici bir

cevap aranmasını gerektirmektedir. Bu noktada sağlık kuruluşuna başvuran ancak kabul edilmeyen bir hastanın sağlık durumunun ciddiyeti ve benzer vakalarda karşılaşılan örnekler nedeniyle yaşama olasılığının düşük olmasının da bu bakımdan bir öneminin bulunmadığının söylenmesi gerekmektedir. Burada soruşturma makamları tarafından üzerinde titizlikle durulması ve araştırılması gereken husus, yetkili kişi veya kuruluşların hastanın yaşama şansına ilişkin riskleri azaltmak veya mümkünse bertaraf etmek için kendilerinden makul olarak beklenebilecekleri yapıp yapmadıklarıdır.

132. Başvuruya konu soruşturmada ise müteveffanın ilgili sağlık kuruluşlarının yanık tedavi ünitesine/merkezinine 112 aracılığıyla kabul edilmemesinin ilgili yasal veya idari bir zorunluluktan mı kaynaklandığı yoksa bu kuruluşlardaki yetkili kişilerin kendilerinden makul olarak beklenebilecek her şeyi yapmamaları ve/veya gerekli tedbirleri almamaları sonucu mu gerçekleştiği, ayrıca bu kabul edilmemesinin müteveffanın yaşama riski üzerinde -benzer vakalarda karşılaşılan örnekler nedeniyle yaşama olasılığının düşük olması değerlendirilmesinde bulunulmaksızın- herhangi bir etkisinin bulunup bulunmadığı hususlarında herhangi bir soruşturma işlemi gerçekleştirilmemiştir.

133. Bu durum, yetkili kişi veya kuruluşlar tarafından sağlık kuruluşlarına başvurusu yapılan müteveffanın yaşamına, mesleki ödevler hiçe sayılarak tanı ve tedaviye ilişkin değerlendirme hatasını aşacak şekilde tehlikeye atarak zarar verilip verilmediği hususunun belirsiz kalmasına neden olmuş; böylelikle olayın tüm yönlerinin aydınlatılamaması sonucunu doğurmuştur.

134. Açıklanan nedenlerle yaşamı koruma yükümlülüğünün ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Rıdvan GÜLEÇ bu görüntüye katılmamıştır.

C. Diğer İhlal İddiaları

135. Başvurucular tarafından Anayasa'nın 36. ve 40. maddelerinde güvence altına alınan adil yargılanma ve etkili başvuru hakları ile bağlantı kurularak ileri sürülen iddiaların yaşama hakkı kapsamında olduğu değerlendirilmiş olup söz konusu iddialara ilişkin inceleme de bu çerçevede yapılmıştır.

D. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

136. 6216 Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvuru hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

137. Başvurucular, ihlalin önemi ve derecesine uygun karşılık olacak maddi ve manevi tazminata karar verilmesi talebinde bulunmuşlardır.

138. Somut başvuruda yaşama hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

139. İhlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama (soruşturma) yapılmasında hukuki yarar bulunduğundan kararın bir örneğinin Aydın Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

140. Yaşama hakkının ihlali nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvuru Kadriye Durmuş ve İrfan Durmuş'a müştereken net 30.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

141. Anayasa Mahkemesinin maddi tazminata hükmedebilmesi için başvuru sahiplerinin uğradıklarını iddia ettikleri maddi zarar ile tespit edilen ihlal arasında illiyet bağı bulunmalıdır. Başvuru sahiplerinin bu konuda herhangi bir belge sunmaması nedeniyle maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

142. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 206,10 TL harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.006,10 TL yargılama giderinin başvuru sahiplerine müşterek olarak ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Başvuru sahibi Muhammet Durmuş tarafından ileri sürülen ihlal iddialarının *incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden kalmamış olması* nedeniyle bu başvuru açısından başvurunun DÜŞMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. Başvuru sahipleri Kadriye Durmuş ve İrfan Durmuş'un, devletin öldürmeme yükümlülüğü ile üçüncü kişinin ölümcül şiddetine karşı koruma yükümlülüğünü ihlal ettiğine ilişkin iddialarının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

3. Başvuru sahipleri Kadriye Durmuş ve İrfan Durmuş'un gerekli tıbbi tedavinin sağlanmaması nedeniyle devletin yaşamı koruma yükümlülüğünü ihlal ettiğine ilişkin iddialarının KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA Rıdvan GÜLEÇ'in karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

B. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşama hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE Rıdvan GÜLEÇ'in karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. Kararın bir örneğinin yaşama hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama (soruşturma) yapılmak üzere Aydın Cumhuriyet Başsavcılığına GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuru sahipleri Kadriye Durmuş ve İrfan Durmuş'a net 30.000 TL manevi tazminatın müştereken ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 206,10 TL başvuru harcı ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.006,10 TL yargılama giderinin başvuru sahipleri Kadriye Durmuş ve İrfan Durmuş'a MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvuru sahiplerinin Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

Başkan
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Başvuru Numarası : 2014/4153

Karar Tarihi : 11/5/2017

KARŞI OY

Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşama hakkının, gerekli tıbbi tedavinin sağlanmaması nedeniyle, yaşamı koruma yükümlülüğünün ihlal edildiğine ilişkin çoğunluk tarafından verilen ihlal kararına katılmamaktayım.

Somut olay hakkında yürütülen soruşturmanın, müteveffanın devlet hastanesine nakledildiği ve tedavisinin burada belli bir süreyle gerçekleştirildiği aşamasıyla, yanık tedavi ünitesi bulunan hastaneye nakledilmesinden yaşamını yitirdiği tarihe kadar süren son aşamaya ilişkin olarak herhangi bir eksiklik içermediği, Adli Tıp Kurumu Birinci İhtisas Kurulu'nun sağlık personeli hakkında düzenlediği raporda; müteveffanın derhal ve gerekli tedbirler alınarak Devlet hastanesine nakledildiği, burada yetkililerce mevcut şartlar dahilinde tedavisinin gerçekleştirildiği ve yanık tedavi ünitesi bulunan Eğitim ve Araştırma Hastanesinde de takip ve tedavisinin uygun şekilde yapıldığı, böylece söz konusu müdahale ve tedavilerde herhangi bir kusur veya ihmalin bulunmadığının belirtildiği görülmektedir.

Karara konu bireysel başvuruya ilişkin rapor dosyasında yer alan yukarıdaki bilgiler ile başvuru sahiplerinin ileri sürdükleri ihlal iddiaları birlikte değerlendirildiğinde, Devletin yaşama hakkı kapsamındaki pozitif yükümlülüğü etkili bir soruşturmanın yapılması ile sınırlı kalmaktadır. Somut olayda; müteveffa hükümlü tutulduğu cezaevinde kendini yakmak suretiyle yaşama hakkına müdahalenin subjesi olmaktan çok, çıkan yangın sonucu vücudunda oluşan yaralardan dolayı vefat etmesiyle objesi konumuna gelmiştir. Devletin pozitif yükümlülüğü bireyin kendi zatından kaynaklanabilecek müdahaleleri de kapsamakla birlikte, somut olayın ortaya çıkışı ve sonrasındaki gelişmeler çoğunluluğun ulaştığı ihlal yargısına varmayı güçleştirmektedir.

Anayasa Mahkemesinin (Serpil Kerimoğlu ve diğerleri) kararında da ortaya konulan ilkelere gore Devletin pozitif yokumluluğ anlamında kasıtlı olmayan fiiller nedeniyle meydana gelen ölüm olaylarında kamu makamlarının muhakeme hatası ya da dikkatsizliği aşan bir kusuru olduğu ya da olası sonuçların farkında olmalarına rağmen söz konusu makamların kendilerine verilen yetkiler kapsamına tehlikeli bir faaliyet nedeniyle oluşan riskleri bertaraf etmek için gerekli ve yeterli önlemleri almadığı durumlarda ilgililer diğer hukuki yollarına başvurmuş olsalar dahi kişilerin hayatının tehlikeye girmesine neden olanlar hakkında bir ceza soruşturması yürütülmesinin gerektiği vurgulanmıştır.

Olaylar kronolojik olarak ele alındığında, soruşturmanın başvurucuların meşru menfaatlerini koruyacak şekilde ve makul süratle tamamlandığı, etkinlik kriteri açısından ise, yetkili Kurullarca olaya dair verilen bilirkişi raporları incelendiğinde Devletin pozitif ykumluluğunu yerine getirmemesinden kaynaklanan bir ihlalin oluşmadığı şahsi ve vicdani kanaatime göre açık olduğundan çoğunluğun görüşüne katılmamaktayım.

ye
Rıdvan GÜLEÇ